

Tisdagen den 19 november

Kl. 13.00–15.34

§ 1 Meddelande om frågestund

Tredje vice talmannen meddelade att frågestund skulle äga rum *torsdagen den 21 november kl. 14.00.*

§ 2 Meddelande om särskild debatt om verkställighet av utvisning av personer som utgör säkerhetshot

Tredje vice talmannen meddelade att på begäran av Moderaternas riksdagsgrupp skulle en särskild debatt om verkställighet av utvisning av personer som utgör säkerhetshot anordnas *fredagen den 29 november kl. 9.00.*

Från regeringen skulle statsrådet Mikael Damberg (S) delta.

Den inkomna skrivelsen hade följande lydelse:

Till talmannen

Begäran om särskild debatt med anledning av att personer som utgör säkerhetshot mot Sverige släpps fria på grund av verkställighetshinder

Under de senaste dagarna har det rapporterats om flera personer som bedömts utgöra hot mot Sveriges säkerhet och som trots beslut om utvisning har släppts ur förvar. Bakgrunden till att de släppts ur förvar ska ha varit att verkställighetshinder medfört att utvisningarna inte kunnat genomföras. Enligt Säkerhetspolisen handlar det om såväl personer som bidrar till islamistisk radikalisering som en person som tidigare dömts för terrorfinansiering. Reaktionerna mot att personerna släppts fria har varit starka såväl bland medborgare som myndighetsföreträdare och forskare. En forskare vid Försvarshögskolan varnar bland annat att för att om personer som utgör säkerhetshot blir kvar i landet så kommer de att främja radikalisering och att detta troligen även kan komma att leda till ett terrordåd. Säkerhetspolisen slog larm redan våren 2017 och i överenskommelsen om åtgärder mot terrorism som slöts 2017 fick regeringen därför i uppdrag att utreda lagen om särskild utlänningskontroll bland annat vad gäller reglerna kring förvar. Regeringen tog dock över ett år på sig att tillsätta utredningen och någon ny lagstiftning som skulle kunna täppa till dessa brister i lagstiftningen finns ännu inte i sikte. Inte heller tycks regeringen i tid ha säkerställt den typ av säkerhetsgarantier som innebär att verkstäl-

lighetshindren undanröjs och som andra länder regelbundet använder sig av funnits på plats. En tung skugga faller därför på regeringen för de allvarliga brister som nu uppdagats i lagstiftning och hantering av dessa personer. Det här är inte en situation som kan vänta och riksdagen bör därför snarast samlas för en särskild debatt om vilka åtgärder som nu skyndsamt behöver vidtas. Utgångspunkten måste vara att personer som ska utvisas för att de utgör ett hot mot Sverige inte ska kunna släppas rakt ut i samhället.

Stockholm den 6 november 2019

Tobias Billström

Gruppledare (M)

§ 3 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2019/20:77

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:77 Bristande opartiskhet i utbildningsväsendet av Robert Stenkvist (SD)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 26 november 2019.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 11 november 2019

Utbildningsdepartementet

Anna Ekström

Interpellation 2019/20:83

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:83 Digital likvärdighet i skolan av Maria Stockhaus (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 26 november 2019.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 12 november 2019

Utbildningsdepartementet

Anna Ekström

Interpellation 2019/20:89

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:89 Referenser till Bibeln och religiösa urkunder i grundskolans nya kursplan av Ingemar Kihlström (KD)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 26 november 2019.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 11 november 2019

Utbildningsdepartementet

Anna Ekström

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:110 Arbetsmiljö och arbetsvillkor för Samhall-
anställda

av Ali Esbati (V)

Interpellationen har överlämnats till sr Baylan och kommer att besva-
ras fredagen den 29 november 2019.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 15 november 2019

Näringsdepartementet

Ibrahim Baylan (S)

Enligt uppdrag

Jenny Kvarnholt

Expeditionschef

Interpellation 2019/20:111

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:111 Utvecklingstid

av Lars Beckman (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 3 december 2019.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 12 november 2019

Arbetsmarknadsdepartementet

Eva Nordmark (S)

Enligt uppdrag

Susanne Södersten

Expeditionschef

Interpellation 2019/20:112

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:112 Arbetsmiljö och psykisk ohälsa

av Elisabeth Björnsdotter Rahm (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 3 december 2019.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 11 november 2019

Arbetsmarknadsdepartementet

Eva Nordmark (S)

Enligt uppdrag

Susanne Södersten

Expeditionschef

Interpellation 2019/20:125

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:125 Habiliteringsersättning i alla kommuner

av Ulla Andersson (V)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 3 december 2019.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.
Stockholm den 14 november 2019
Socialdepartementet
Lena Hallengren (S)
Enligt uppdrag
Marianne Jenryd
Expeditionschef

§ 4 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Finansutskottets betänkande
2019/20:FiU18 Ändringar i kostnadsutjämningen för kommuner och landsting

Justitieutskottets betänkanden
2019/20:JuU6 Brott mot förtroendevalda
2019/20:JuU8 Ett stärkt straffrättsligt skydd för blåljusverksamhet och myndighetsutövning
2019/20:JuU9 Ny lag om Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter
2019/20:JuU10 Skärpta straffrättsliga sanktioner mot företag

Skatteutskottets betänkande
2019/20:SkU5 Skatteregler för tjänstepensionsföretag

Utbildningsutskottets betänkande
2019/20:UbU6 Rätt till utbildning i förskoleklass för barn till beskickningsmedlemmar från tredjeländ

Konstitutionsutskottets betänkande
2019/20:KU3 En ny beteckning för kommuner på regional nivå och vissa frågor om regionindelning

Civilutskottets betänkande
2019/20:CU4 Digitaliserade hyresförhandlingar

Utrikesutskottets betänkande
2019/20:UU3 Avtal om politisk dialog och samarbete mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Kuba, å andra sidan

Socialförsäkringsutskottets betänkande
2019/20:SfU9 Riksrevisionens rapport om bostadsbidrag och trångboddhet

Socialutskottets betänkande
2019/20:SoU2 Redovisning av fördelning av medel från Allmänna arvs-
fonden under budgetåret 2018

§ 5 Svar på interpellation 2019/20:73 om närhet till samhällsservice

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Lars Beckman har frågat mig vilken konsekvensanalys jag har gjort av Kronofogdemyndighetens beslut, vilka konsekvenser beslutet får för verksamheten, om beslutet är förankrat med övriga partier inom ramen för januariöverenskommelsen och om en nedläggning av väl fungerande statlig verksamhet i Gävleborg är förenligt med regeringens uttalade ambition att förbättra den statliga närvaron i hela landet.

Jag besvarade i mars i år liknande interpellationer i samma ämne.

Frågorna är ställda mot bakgrund av att Kronofogdemyndigheten 2018 beslutade att omlokalisera sin verksamhet från bland annat Hudiksvall till Gävle och Sundsvall. Under 2018 beslutade Kronofogdemyndigheten också, efter ett regeringsuppdrag, att flytta ca 80 årsarbetskrafter från Stockholm till andra orter.

Inledningsvis vill jag understryka att regeringens politik ska komma hela landet till del; såväl landsbygd och glesbygd som större städer ska kunna utvecklas. Statlig närvaro är en viktig fråga för att hela landet ska både leva och växa.

Många myndigheter, däribland Kronofogdemyndigheten, ansvarar själva för verksamhetens organisering, inklusive sin kontorsstruktur. Regeringen ser emellertid att det behövs mer regional hänsyn när myndigheter fattar beslut om lokalisering. Regeringen beslutade därför om en ny förordning om statliga myndigheters lokalisering som trädde i kraft den 1 juni 2019.

Regeringen gav också under våren 2019 länsstyrelserna och Statskontoret flera olika uppdrag att ta fram underlag, som nu ligger till grund för det fortsatta arbetet med att stärka den statliga närvaron i landet.

För att säkerställa och stärka tillgången till grundläggande statlig service i hela landet ansvarar Statens servicecenter från och med den 1 juni 2019 för en samlad organisation för lokal statlig service där service avseende Skatteverket, Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten ingår.

Kronofogdemyndigheten beskrev i oktober 2018 i sin delrapport av regeringsuppdraget att omlokalisera viss verksamhet att den också kan komma att dra nytta av servicekontorens verksamhet.

Just nu pågår förberedelser för att servicekontoren också ska ge service avseende Arbetsförmedlingen.

I dag finns det 113 statliga servicekontor, bland annat 1 i Hudiksvall, och arbetet med att utveckla den lokala statliga serviceorganisationen fortgår.

Anf. 2 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

I går besökte Ulla Andersson, Vänsterpartiet, och jag Hudiksvall och Kronofogdemyndigheten där. Anmärkningsvärt nog fick vi inte vara i Kronofogdens lokaler, men i en anslutande lokal mötte vi medarbetarna i Hudiksvall.

Jag kan konstatera att statsrådets svar står i skarp kontrast till verkligheten. Verkligheten är att de som bor i Hälsingland kommer att få en väsentligt sämre samhällsservice när staten backar ur.

Jag önskar att finansministern skulle besöka Hudiksvall. Det ligger ungefär 30 mil norr om Stockholm. Det är en bit från Nacka, men det går fint att åka tåg dit. Jag önskar att finansministern satte sig ned med de 16 medarbetarna, som gör ett mycket bra jobb. Jag skulle också önska att finansministern vid samma tillfälle passade på att möta någon av de personer som tyvärr har regelbunden kontakt med Kronofogdemyndigheten. Det handlar om lite fler än 5 000 gäldenärer bara i Hälsingland.

Under mitt och Ulla Anderssons besök i går kom det också fram att receptionen i Hudiksvall redan har stängt. Nu har receptionen stängt på tio kontor runt om i Sverige.

Under vårt besök satt vi i en anslutande lokal, men hela tiden ryckte folk i dörren. Personer som bor i Hälsingland försöker alltså besöka den verksamhet som finansministerns myndighet har stängt.

Fru talman! Det blir dessutom en väldigt liten besparing. Det är ju ingen som ska sägas upp, utan precis som finansministern säger ska 16 personer flyttas till kontoret i Sundsvall. Det betyder att dessa 16 personer, utanför arbetstid, ska resa till Sundsvall. Från Sundsvall ska de sedan resa tillbaka till Hälsingland för att utföra sitt arbete. När arbetsdagen är slut ska de ta sig tillbaka till Sundsvall för att sedan, utanför arbetstid, resa tillbaka till Hudiksvall, där de flesta bor.

Vad har Kronofogden då för verksamhet i Hudiksvall? Bland annat har man ungefär 300 delgivningsärenden i veckan, och fyra gånger per vecka har man fysisk aktivitet. Man har försäljning av fastigheter, och lagstiftningen är så utformad att när Kronofogden säljer fastigheter måste köparen befinna sig där fysiskt. Det är en försäljning per månad då fyra till sex objekt säljs.

Man ska vara ganska verklighetsfrånvärd om man anser att detta inte blir en kraftig försämring för dem som bor i Hudiksvall.

Medarbetarna på Kronofogden var också bekymrade. Även de har läst regeringens uttalanden om att staten ska vara närvarande och att samhällsservicen ska vara nära samhällsmedborgarna. De som bor i till exempel Färila i Hälsingland får ju nu väldigt långt till kontoret i Sundsvall, och det är självfallet en försämring.

Det att medarbetarna inte har fått någon som helst information är givetvis ett arbetsgivaransvar som regeringen inte kan belastas för.

Det vore dock intressant att höra finansministern reflektera. Anser inte finansministern att det blir en kraftig försämring för dem som bor i Hälsingland om det inte finns någon statlig närvaro av Kronofogden?

Anf. 3 CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Fru talman! Jag är den förste att beklaga att denna typ av debatter kommer igen. Det är inte första gången vi står i dessa talarstolar och debatterar

myndigheter som betar sig på ett sätt som regeringen vill påskina att man inte riktigt stöder – eller åtminstone att man har en annan ambition.

Regeringen har aldrig varit sen med att trumma ut sin ambition på detta område: Hela Sverige ska leva.

Då blir det desto mer beklämmande att se hur myndigheter gång efter annan arbetar hårt för att agera i motsatt riktning. Man centraliserar. Man flyttar tjänster till centralorter, inte sällan hela vägen hit till Stockholm. Det fall som vi nu diskuterar rör alltså Kronofogdens centraliseringsplaner. I mitt eget hemlän handlar det om att flytta jobb från Mora till Falun. Det är ett anmärkningsvärt förslag, för det går inte att påvisa vad mervärdet av det skulle vara.

Det är också anmärkningsvärt att regeringen inte är beredd att tala tydligare om vad man egentligen tycker. Regeringen gömmer sig hela tiden bakom att den enskilda myndigheten själv äger att organisera och strukturera sin verksamhet. Absolut måste det vara huvudregeln, men när man märker att myndighetens agerande i det specifika fallet går stick i stäv med den övergripande ambition som regeringen har för att hela landet ska leva måste man som regering naturligtvis intervensera.

Man borde dessutom vara prestigelös nog att kunna dra slutsatser av tidigare omlokaliseringar som inte har fungerat. För bara något år sedan hade vi ett exempel där Skatteverket flyttade från Mora till Falun. Då hade man problem med att besätta de nya tjänsterna på plats i Falun. Från början sa man att man skulle göra allt för att de anställda i Mora skulle kunna lösa detta genom pendling, att få jobba hemifrån ibland eller få förmånliga reseavtal, men när väl flytten hade skett började arbetsgivaren dra tillbaka detta för att man ville att de som pendlade från Mora skulle säga upp sig och återgå till den lokala arbetsmarknaden i Mora.

Detta är inte snyggt, fru talman! Till syvende och sist faller ansvaret på regeringen, för det är regeringen som styr riket och sina myndigheter. Om regeringen inte är beredd att agera mot detta får man tolka det som att det sker med regeringens och finansministerns goda minne.

Det vore alltså väldigt välgörande att få höra om finansministern är beredd att backa upp policyn att hela Sverige ska leva genom att styra sina myndigheter på ett tydligare sätt.

Anf. 4 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Den ordning vi har i Sverige är att myndigheter själva beslutar om sin kontorsstruktur, sin lokalisering, hur många som ska arbeta på de olika kontoren och hur många som ska arbeta på myndigheten generellt. Nu låter det som om båda riksdagsledamöterna här ifrågasätter den ordningen, men jag har inte sett några konkreta förslag i riksdagen från moderater om att regeringen och riksdagen bör ta över det direkta ansvaret för hur myndigheter ska lokalisera sig.

Så länge vi inte har någon annan ordning än denna faller kritiken mot att regeringen inte agerar något platt. Den ordning vi har är ju att myndigheter bestämmer om sin verksamhet och sin lokalisering.

Däremot har Kronofogdemyndigheten, utöver dessa förändringar i kontorsstrukturen, också arbetat med att fler av myndighetens medarbetare ska jobba utanför våra storstadsområden. Man har därför omlokiserat 80 årsarbetskrafter från Stockholm till andra delar av landet. Det är naturligtvis något som är bra, för det är viktigt med statliga arbetstillfällen runt

om i hela landet. Det finns också goda möjligheter att hitta kompetens och få kompetens att stanna kvar på myndigheter längre tid när de lokaliseras utanför storstadsområdena.

Den andra frågan handlar om den statliga servicen. Kronofogdemyndigheten har visat intresse för de statliga servicekontoren och att eventuellt kunna gå med i den strukturen. Det återstår naturligtvis att se om de har gått med i den strukturen när kontoren på de här orterna stänger. Då finns det ju en möjlighet att fortsätta ha fysiska besök.

Kronofogdemyndigheten vill också förbättra sin tillgänglighet dygnet runt och veckans alla dagar och förstärker därför också sin digitala plattform, så att det ska finnas större möjligheter för dem som behöver ha kontakt med Kronofogdemyndigheten att sköta sina ärenden digitalt. Man har också en väl utbyggd telefonservice.

Jag har fått uppgift om att man på kontoret i Hudiksvall har haft ungefär tre besök om dagen. På Lars Beckman lät det som om folk ryckte i dörren hela tiden. Det kanske var så just då han var där, men jag har alltså fått uppgift om att det handlar om i genomsnitt tre besök om dagen. Det är möjligt att något av dem skulle kunna ske digitalt eller via telefon. Sedan måste naturligtvis Kronofogden se hur man ska göra med dem som ändå har behov av fysiska besök – det kan till exempel vara genom servicekontorsstrukturen eller något annat.

Anf. 5 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Finansministern har uppenbarligen inte någon som helst aning om vilken verksamhet som sker på Kronofogdemyndighetens lokalkontor i Hudiksvall. Antagligen är det samma sorts verksamhet på kontoren i Arvika och Mora, som också ska stängas. Den här verksamheten kan inte ersättas av servicekontor. Det är naivt att tro det.

När jag och Ulla Andersson var där i går ställde vi frågor till medarbetarna om vad vi skulle ta med oss till den här interpellationsdebatten, vad de skulle vilja framföra till finansministern och vilka frågor de skulle vilja ha svar på. En fråga som kom var: Varför låter regeringen detta hända om man vill att staten ska finnas i hela landet? Jag tror att väldigt många känner till att regeringen i ett regleringsbrev skulle kunna tala om att man ska finnas närvarande.

En annan, ganska ung medarbetare sa: Jag är hitflyttad till Hudiksvall. Jag flyttade till Hudiksvall för att jag vill bo här med min familj. Jag vill inte arbetspendla.

Alla vill inte flytta till den stora staden. Om man bor i Nacka eller Stockholm förstår jag att det är Stockholm som är den stora staden, men i det här fallet är det Sundsvall man menar.

Digitaliseringen borde skapa jobb i Hudiksvall. Då vänder vi på hela argumentet. Hudiksvall har ett bra och fint kontor som är väldigt uppskattat. Man har avlastat andra kontor nu. Om man vill att hela Sverige ska leva på riktigt hade man kunnat bygga ut verksamheten i de lokalerna och skapat fler jobb i Hudiksvall. Det berättade man för mig och Ulla Andersson.

Det är detta som blir så bekymmersamt, precis som Carl-Oskar Bohlin poängterar. Regeringen säger en sak men låter sina myndigheter agera tvärtom. I det här fallet betyder det att Hälsingland kommer att vara utan fysisk närvaro av Kronofogdemyndigheten. Vad betyder det för den som

är försatt i skuldsanering? Det säger sig självt att den som är i skuldsanering har en väldigt ringa ekonomi. Att då vara tvungen att resa mellan till exempel Hudiksvall och Sundsvall blir en väldigt kostsam historia.

Dessutom är det roligt att finansministern tar upp detta med att ringa. Vår riksdagskollega Ulla Andersson försökte just ringa till Kronofogden i fredags eftermiddag och få tag i en av de medarbetare vi skulle träffa. Hon satt i över 20 minuter i telefonkö innan hon lyckades ta sig fram, och innan hon blev kopplad till rätt person tog det ytterligare ett antal minuter.

Jag tror att det vore nyttigt för finansministern att prova att ringa och utnyttja de telefontjänster som hon hänvisar till.

På grund av regeringens politik blir det alltså sämre samhällsservice för dem som bor i Hälsingland. Som jag sa: Jag tror inte på allvar att finansministern tror att ett servicekontor ska arbeta med avhysning eller delgivning. Naturligtvis behövs de 16 medarbetare som finns där i dag, och Kronofogden har inte sagt att de ska sägas upp, utan man flyttar bara personer. Den enda kostnad man möjligen kan spara in är alltså lokalkostnaden i Hudiksvall. Men den lokalkostnaden uppstår å andra sidan i Sundsvall i stället. Från Sundsvall ska medarbetarna sedan köra till norra Hälsingland. Det blir ett förskräckligt bilåkande! Såvitt jag har förstått har regeringen ambitionen att bilåkandet ska minska och att fler ska köra fossilfritt, och regeringen har uttalade miljöambitioner. Det här kan ju inte anses stämma överens med de ambitionerna.

Anf. 6 CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Fru talman! Det är väl ingen som ifrågasätter huvudregeln att svenska myndigheter äger rätten att organisera sig på det sätt de finner lämpligast, och det gjorde jag inte heller i mitt inledande anförande. Men om det skulle vara så att det inre livet i en myndighet helt plötsligt visar sig gå stick i stäv med en uttalad ambition från regeringen har naturligtvis regeringen alla möjligheter i världen att sätta ned foten och markera i frågan. För finansministerns kännedom: Den nuvarande regeringen gjorde precis detta i till exempel frågan om högskolans lokalisering i mitt eget hemlän. Det är klart att det är fullt möjligt att göra det även nu.

Jag förstår inte varför man är så rädd för att ta den politiska striden för det man säger sig stå för, nämligen att hela landet ska leva. Dessutom har vi de dyrköpta erfarenheterna från Skatteverkets omlokalisering. I mitt hemlän var det fråga om precis samma orter – det skedde en flytt från Mora till Falun. Där gjordes det inte någon besparing. Effekten av omflyttningen blev bara krångel och svårighet att besätta tjänsterna efter det att omlokaliseringen hade skett. Det är fråga om en avsaknad av respekt för vad akademiska arbetstillfällen faktiskt gör på en liten ort. Jag tycker att det är beklagligt att regeringen inte tar den här frågan på större allvar.

Anf. 7 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Givet att vi inte har några konkreta förslag från Moderaterna på riksdagens bord när det gäller att man ska ta ett större ansvar från regeringens sida vad gäller kontorsstrukturen i våra myndigheter faller möjligen argumentationen lite platt till marken. Om man däremot har frågor till Kronofogdemyndigheten finns naturligtvis alla möjligheter i världen för riksdagens ledamöter att kalla till sig generaldirektören för att fråga vad som är tanken och idéen bakom olika organisationsbeslut. Det kan

också vara bra att påpeka att det här inte är det enda Kronofogdemyndigheten gör; de utlokaliserar också ett åttiotal tjänster från Stockholm till andra delar av landet. De argument som Kronofogdemyndigheten anför för de förändringar som de gör med kontoren tror jag att de är bäst på att motivera själva, men de menar att förändringarna långsiktigt kommer att förbättra verksamheten.

Från regeringens sida har vi haft en ambition om att fler av de statliga tjänsterna ska ligga utanför våra storstadsområden. Under förra mandatperioden blev det 2 000 fler arbetstillfällen i statlig verksamhet utanför våra storstadsregioner. Det ser jag som en stor framgång och början på ett arbete som vi gärna vill fortsätta, för det är naturligtvis viktigt att det finns arbete även med staten som arbetsgivare runt om i hela landet. Därutöver är det viktigt med en väl fungerande service. Servicekontoren innebär naturligtvis en möjlighet att ersätta de besök som i dag sker hos Kronofogdemyndigheten direkt på kontoren.

Anf. 8 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Jag skulle vilja rikta mig till de två andra partierna i januariöverenskommelsen, Centern och Liberalerna. Uppenbarligen är det så att regeringen och finansministern inte tänker agera. Som min kollega Carl-Oskar Bohlin antyder är det möjligt att det här sker i samförstånd genom underhandskontakter mellan regeringen och myndigheten. Men till de andra partierna inom ramen för januariöverenskommelsen, inte minst Centerpartiet, vill jag säga att jag tycker att man ska besöka Hudiksvall. Jag tycker att man ska besöka medarbetarna. Om man på allvar vill att hela Sverige ska leva får man nog sätta lite hårt mot hårt mot den här regeringen. Ni har inom ramen för januariöverenskommelsen gjort en överenskommelse som innebär att hela Sverige ska leva. Menar man det på allvar får man väl leva upp till det också.

Att Socialdemokraterna inte ser värdet av att verksamheten ska finnas i hela Sverige är uppenbart av finansministerns inlägg i den här debatten. Finansministern vet mycket väl att regeringen styr myndigheterna och kan styra dem via regleringsbrev. Det har man gjort på andra områden. Man har till exempel inspirerat Försäkringskassan att skära ned kraftigt för Sveriges funktionsnedsatta som är i behov av LSS. Det är klart att regeringen har möjlighet att styra sina myndigheter.

Jag tycker också att finansministern ska provåka tåg till Hudiksvall. Jag tycker att finansministern ska besöka de 16 medarbetarna i Hudiksvall. Jag är helt säker på att kommunledningen kan göra ett bra program för finansministern, så att hon förstår signalvärdet av att staten överger viktiga orter i Hälsingland. Vi har en kommunledning som jobbar tillsammans dygnet runt för att se till att skapa en växande kommun och ett bra varumärke för Hudiksvall. Men staten lämnar Hudiksvall. Det är inte så man underlättar samhällsbygget ute i landet.

Anf. 9 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Staten lämnar inte Hudiksvall. Det kommer att finnas en lång rad människor med statliga anställningar i Hudiksvall även framöver.

Jag åker såklart gärna till Hudiksvall. Jag har varit där många gånger. Det är en vacker och fin stad som man mycket gärna besöker.

Jag förstår naturligtvis den oro som finns hos många medarbetare som nu arbetar på Kronofogdemyndigheten och som kommer att påverkas av detta beslut.

Att de moderata debatttagarna har ett genuint engagemang i frågan är jag säker på. Men jag kan också konstatera att Moderaterna varken under sin tid i regeringsställning eller under sin tid i opposition har agerat för att staten ska ta över och styra exakt hur kontorsstrukturen ska se ut.

Det är nästan tragikomiskt att just skattekontoret i Mora kommer upp. Det var ett beslut som fattades när det var Moderaterna som styrde landet.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 6 Svar på interpellation 2019/20:78 om avfallsförbränningskatt och kraftvärmens konkurrenskraft

Anf. 10 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Mattias Bäckström Johansson har frågat mig hur jag ser på kritiken mot avfallsförbränningskatten och vad regeringen avser att göra för att inte försämra konkurrenskraften för kraftvärme i Sverige.

Avfallsförbränningskatten är en del av samarbetet mellan regeringspartierna, Centerpartiet och Liberalerna. Den nya skatten ingår i arbetet med att nå de nationella klimatmålen och en mer resurseffektiv och giftfri avfallshantering i enlighet med avfallshierarkin. En skatt på förbränning av avfall visar även tydligt att avfallshierarkin ska följas och att det är nödvändigt med hög grad av materialåtervinning i framtiden. Regeringen bedömer att skatten är en åtgärd som kan ge effekt på sikt, framför allt avseende klimatmålen. Det är angeläget att gå fram med åtgärder som kan ha effekt på lång sikt för att uppnå klimatmålet om nettonollutsläpp år 2045. Regeringen kommer att ge Skatteverket i uppdrag att utvärdera skatten och dess effekter på bland annat avfallsflöden. Utvärderingen ska även beakta fjärrvärmens konkurrenskraft och en pålitlig el- och värmeförsörjning.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2020 fastslagit att ett robust och tillförlitligt energisystem är en grundläggande förutsättning för ett modernt och väl fungerande samhälle. Det finns lokala utmaningar i elförsörjningen när till exempel städer växer och elbehovet ökar som en följd av ökad elektrifiering. Regeringen har därför gett ett antal länsstyrelser i uppdrag att utifrån ett lokalt och regionalt perspektiv kartlägga, analysera samt redovisa effektsituationen på regional och lokal nivå i respektive län. Regeringen har även gett Energimarknadsinspektionen i uppdrag att undersöka omfattningen av kapacitetsbrist i elnätet, utreda hur problematiken sett ut över tid samt analysera förutsättningar och åtgärder kopplat till de problem som identifierats.

Anf. 11 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret på min interpellation. Bakgrunden är som sagt den avfallsförbränningskatt som man vill införa. Regeringen har med sina stödpartier lagt fram förslag om chockhöjda skatter för kraftvärmens, något som nu börjar ge effekt i negativ bemärkelse i Sverige.

Trots varningar från alla möjliga håll om konsekvenserna, som effektbrist i främst våra storstadsregioner, har regeringen valt att gå vidare med skatteförslagen. Det är något som nu senare har tvingat regeringen att vidta åtgärder för att parera effekterna av sin egen politik.

Sverigedemokraterna motsätter sig införandet av en skatt på just avfallsförbränning. Det är främst för att den inte på vare sig ett kostnads-effektivt eller ett verkningsfullt sätt styr mot en resurseffektiv och giftfri avfallshantering. Däremot betvivlar jag inte den intention som finns med skatten. Men man måste också kunna beakta hur verkligheten ser ut när det gäller dess effektivitet.

Sverige har exempelvis tidigare haft en avfallsförbränningsskatt. Det övergripande syftet var även då att gynna den avfallshantering som ansågs miljömässigt och samhällsekonomiskt fördelaktig, vilket skulle styra mot en ökad materialåtervinning. Några år efter dess införande utvärderades skatten. I utredningen föreslog man att skatten helt skulle avskaffas med motiveringen att den inte styrde alls mot de mål som motiverade dess införande.

Regeringen har ännu inte lagt fram någon ny information som skulle kullkasta den slutsatsen. Det finns inget som tyder på att den föreslagna skatten skulle öka återvinningen av material i nämnvärd utsträckning. Grundregeln för miljöpolitisk styrning är att styrmedel bör sättas in så nära problemkällan som möjligt. Gällande denna skatt gör regeringen nu raka motsatsen då man sätter in skatten längst bort från problemkällan.

I den utredning som regeringen tillsatte för att utreda skattens återinförande konstateras att en skatt på förbränning av avfall inte skulle påverka beslut om produktdesign eller materialval för att underlätta materialåtervinning eller ansträngningar för att sortera ut vissa material etcetera. Ett annat problem var att allt avfall skulle beskattas lika hårt oavsett avfallets miljöpåverkan och möjlighet till annan behandling än förbränning där det är lämpligare.

Fru talman! Min fundering gäller därför vad statsrådet menar skiljer sig från när Sverige senaste hade en skatt på avfallsförbränning. Vad är det nu som skulle kunna göra den effektivare utifrån det syftet?

Anf. 12 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Svaret på frågan är:

1. Skatten har en annan utformning än den hade tidigare när vi hade en avfallsförbränningsskatt.
2. När man gör förändringar i de nationella utsläppen inom EU ETS-systemet får det påverkan på hela EU ETS-systemet och inte som tidigare att det bara ökade möjligheten att släppa ut mer i andra länder.
3. Den lagstiftning vi har i EU vad gäller avfall har skärpts sedan tidigare. Det gör att avfall som eventuellt inte skulle förbrännas i Sverige inte bara deponeras på de sätt som var möjliga enligt EU-regelverket sedan tidigare.

Delar av detta är också förändringar som har skett efter det att utredningen lade sitt betänkande på bordet. Det gör att argumenten för att införa skatten är starkare än när utredningen kom fram.

Anf. 13 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD):

Fru talman! Visst har man gjort justeringar i förslaget som kanske påverkar de värsta avarterna när det gäller återvinning av material. Men jag har fortfarande svårt att förstå på vilket sätt statsrådet menar att det skulle bli effektivt då skatten avviker från den generella principen att det är föraren som ska betala. När det gäller det är man fortsatt svaret skyldig.

Jag kan konstatera att statsrådet och regeringen är relativt ensamma om den tilltro som man uppvisar för skatten. Det finns ingen koppling eller några incitament för dem som utformar förpackningar för produkter. När det gäller merkostnader som övervältras på exempelvis fjärrvärmekunderna påverkas inte hushållens vilja att sortera sitt avfall då det inte spelar någon roll om man slänger allt i soporna eller sorterar allt som är möjligt.

Det är även så att regeringen själv i den proposition som den lagt fram om beskattningen gör bedömningen att en full övervältring av skatten sannolikt inte leder till just ökad materialåtervinning. Den gör en sammantagen bedömning att skatten på avfallsförbränning har en mycket begränsad påverkan på de totala utsläppen av växthusgaser.

Risken finns även att skatten riskerar att leda mot ökade utsläpp av växthusgaser eftersom fossilt bränsle beskattas lägre än biobränsle om man ser till energiinnehåll. Där finns någonstans ironin i det hela. Exempelvis kan utsorteringsanläggningar för avfall som kan ha erhållit stöd från Klimatklivet nu delvis tvingas betala tillbaka bidragspengar genom den skatt som införs. Styrningen leder till en minskad utsortering och återvinning av plast eftersom skatten blir högre med en ökad utsortering.

Anledningen till det är att plasten har ett högt energiinnehåll relativt i förhållande till sin vikt i jämförelse med annat avfall som finns. Följden blir att om man ska kompensera för detta måste en större mängd avfall eldas då skatten är kopplad till vikt och prissätts i kronor per ton. Kontentan blir att det blir mindre lönsamt att sortera ut exempelvis plast.

Listan på de remissinstanser som avvisat regeringens proposition och det förslag som tagits fram är påtagligt lång. Bland de tyngre återfinns exempelvis Konjunkturinstitutet, Konkurrensverket, Naturvårdsverket, Skatteverket, Statens energimyndighet och Sveriges Kommuner och Landsting. Även Lagrådet har avrått från ett införande med hänvisning till att skatten inte levererar gentemot de avgivna syftena. Det handlar endast om att man har kommit överens om denna typ av symbolpolitik i januariöverenskommelsen.

Fru talman! Frågan tillbaka till statsrådet är ifall man verkligen menar att det utifrån motivet en effektiv miljö- och klimatpolitik är effektivt att införa den typen av skatt. Varför litar man inte på den bedömning som exempelvis görs av statens egen energimyndighet?

Anf. 14 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Tanken med skatten är att öka möjligheten att nå Sveriges nationella klimatmål om nettonollutsläpp fram till 2045. Tanken är att det på sikt kommer att kunna påverka vilka reinvesteringar som kommuner gör i sin energiproduktion. Fler av de anläggningar som finns i dag kommer i stället att investera för att elda biobränsle snarare än avfall.

Det är inte helt oproblematiskt som vi har det i dag. Den avfallsförbränning som vi har i dag sker med ett fossilt bränsle som är skattebefriat till skillnad från andra fossila bränslen. Med en skatt har man en möjlighet

att långsiktigt styra hur kommuner väljer att reinvestera i sina anläggningar.

I dagsläget förbränner vi mer avfall än vi själva producerar i Sverige. Vi har en import av avfall till Sverige. Med en skatt är tanken att det på sikt kan bli så att vi har en förbränning av avfall som är mer anpassad till det svenska avfallet, och att vi i stället har möjlighet att ha en högre andel av vår uppvärmning via fjärrvärme som är producerad med biobränsle.

Anf. 15 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD):

Fru talman! Jag kan återigen konstatera att den sammantagna bedömning som regeringen själv gör är att det har en mycket begränsad påverkan på de totala utsläppen av växthusgaser. Jag kan inte mer än beklaga det.

Samtidigt väljer regeringen nu att gå fram med ett flertal skatter med ringa eller obefintlig effekt på miljö- och klimatområdet. Det är något som är en del av regeringens skatteväxling i januariöverenskommelsen för att finansiera reformer som exempelvis borttagandet av värnskatten för dem som har de högsta inkomsterna.

De bristande insiktarna leder även till en försämrad konkurrenskraft för kraftvärmerna, vilket redan har fått konsekvenser. Man behöver vidta andra åtgärder för att hantera följderna av sin egen politik.

Det är någonting som även riskerar att försämma konkurrenskraften och förutsättningarna för näringslivet i stort. Det har en negativ inverkan på den sammantagna samhällsutveckling som är önskvärd med elektrifiering.

Det är också sällan man kan se en så lång rad av instanser som är rörande överens om att ett förslag är illa genomtänkt och ineffektivt. Jag kan därför tyvärr inte mer än att beklaga att regeringen trots detta väljer att gå vidare med en ineffektiv symbolpolitik då man nu väljer att återinföra avfallsförbränningsskatten.

Anf. 16 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Det är regeringens uppfattning att det är viktigt att vi i god tid förbereder oss och inför de styrmedel som kan hjälpa oss att nå vårt klimatmål om nettonollutsläpp till 2045 – ett mål som jag gissar att Sverigedemokraterna inte står bakom. Jag vet inte, men jag skulle gissa att ni inte står bakom det. Och då kanske ni inte heller är lika angelägna om att nå fram.

Denna skatt kommer att vara en del av den gröna skatteväxlingen, så den kommer också att leda till att vi sänker skatt på inkomster eller på företagande. Det finns exempel på sådant också i årets budget, som är en del av den gröna skatteväxlingen.

Däremot är avskaffandet av värnskatten inte en del av den gröna skatteväxlingen. Det är tyvärr inte så förvånande, men väldigt beklagansvärt, att Mattias Bäckström Johansson sprider den typen av felaktigheter från riksdagens talarstol. Jag vet som sagt inte vad som är värst – om Mattias Bäckström Johansson inte vet om detta trots att jag har varit tydlig med det många gånger eller om Mattias Bäckström Johansson medvetet ljuger i riksdagens talarstol. Jag vet inte vilket som är värst, men ettdera är det. Det är beklagansvärt.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Anf. 17 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Helena Bouveng har frågat mig om jag har några andra styråror i min politik att ta till för att möta en stundande lågkonjunktur och för att trygga jobb och välfärd. Hon har även frågat om det finns ytterligare styråror eller måldokument för regeringens ekonomiska politik som jag använder mig av denna mandatperiod samt vad som gör dessa styråror och måldokument mer trovärdiga och effektfulla än styråran för arbetslöshet.

Under förra mandatperioden ökade sysselsättningen med över 300 000 personer, varav omkring 200 000 var utrikes födda. Sysselsättningsgraden var på historiskt höga nivåer och den högsta i EU. Arbetskraftsdeltagandet, som stigit sedan 2011, var också på historiskt höga nivåer.

Trots den kraftiga ökningen av arbetskraftsdeltagandet minskade arbetslösheten med över 1,5 procentenheter. Även antalet arbetade timmar ökade kontinuerligt under förra mandatperioden. Målet om lägst arbetslöshet i EU bidrog till att fokusera regeringens insatser för en bättre fungerande arbetsmarknad.

Efter några år med hög tillväxt syns nu en avmattning i världsekonomin och även i Sverige. Sverige står väl rustat för det fall att utvecklingen blir sämre och vi skulle gå in i en lågkonjunktur. Sedan jag tillträdde som finansminister har de underskott som den moderatledda regeringen lämnade efter sig vänts till överskott. Ordning och reda råder i de offentliga finanserna. Statsskuldkvoten är den lägsta sedan 1977.

Tack vare att regeringen har rustat Sverige kan vi möta avmattningen och en eventuell lågkonjunktur och samtidigt fortsätta att ta oss an samhällsproblemen.

Med januariavtalet som grund lägger regeringen fram en lång rad förslag, exempelvis integrationsåret, Kunskapslyftet, etableringsjobben och ytterligare 20 välfärds miljarder till kommuner och landsting.

Anf. 18 HELENA BOUVENG (M):

Fru talman! Jag kan bara konstatera att vad finansministern *inte* nämnde var reformer som friår, ytterligare en familjevecka och att de ytterligare välfärds miljarderna är riktade, vilket kommunerna inte välkomnar om de ska klara av sitt välfärdsuppdrag. Reformerna som regeringen tidigare lagt fram i form av extratjänster och beredskapsjobb var inte heller helt lyckade. Jag hoppas verkligen att regeringen lyckas bättre denna gång.

Fru talman! Inför valet 2014 gick Socialdemokraterna till val på att Sverige år 2020 skulle ha den lägsta arbetslösheten av EU:s 28 medlemsländer. På partikongressen 2013 lanserade Stefan Löfven det storstilade löftet: ”Vi ska nå lägst arbetslöshet i EU. Det är det förpliktigande delmålet, men vi ska åt full sysselsättning. Det, mina vänner, det är socialdemokratisk politik”.

Där och då kanske 2020 upplevdes som lagom långt bort. Arbetslösheten anses av en del vara ett ganska trubbigt mål eftersom det är beroende av hur det går för andra EU-länder. Men det var det mål som Socialdemokraterna valde att gå till val på. Målet har också varit med i regeringens budget fram till nu, då man har valt att bort arbetslöshetsmålet. Om jag hade varit socialdemokrat hade jag förmodligen gjort exakt likadant, för ett större misslyckande är svårt att finna.

Finansministerns egna argument för att målet togs bort förklarade hon i en intervju i *Ekot* den 18 september: Att ha det målet under förra mandatperioden, det var ju liksom bra. Det var en bra styråra för politiken.

Fru talman! Vid denna tid hade Sverige plats 10 bland de övriga EU-länderna. I dag är vi på plats 23 i arbetslöshetsligan. Det är en bottenplats som vi delar med länder som Frankrike, Spanien, Italien och Grekland.

Det var alltså för sex år sedan som Socialdemokraterna satte upp målet om EU:s lägsta arbetslöshet. Det är inte så att regeringen inte har haft tid på sig att inte bara stå vid en styråra utan att också styra skeppet åt rätt håll – och detta i en konjunktur med vind i seglen. Det kanske mer kan beskrivas som att bleke har rått. Om man ska vara ärlig får man säga att denna styråra har lett mot botten, där varken kaptenen eller hans sjömän har lyckats vända skutan.

Fru talman! Nu har vi en januariöverenskommelse som saknar både tydliga mål och effektfulla reformer för högre tillväxt och full sysselsättning. Nu ökar arbetslösheten, och allt tyder på att svensk ekonomi försvagas.

Kan en finansminister vara nöjd med sin styråra som satte upp målet att ha EU:s lägsta arbetslöshet 2020 när resultatet blev plats 25 och startpunkten var plats 10?

Anf. 19 NIKLAS WYKMAN (M):

Fru talman! Detta är en angelägen debatt med finansministern eftersom läget i Sverige ser ut som det gör. Behoven är uppenbarligen stora på en rad områden. Det gäller självklart vårt försvar, vår polis, ordning och reda i allmänhet och trygghet och arbetsro i våra skolor. Det behövs helt enkelt resurser, åtgärder och reformer överallt för att Sverige ska kunna bryta den mycket negativa spiral som vi har hamnat i.

I det här läget vänder också konjunkturen nedåt, precis som Helena Bouveng påpekade. Det gör att knappa resurser, som det alltid är fråga om i ekonomi och offentliga finanser, är ännu knappare. Desto viktigare då, fru talman, att vi har en finansminister som har koll på pengarna och att vi har ett finansdepartement som i sin helhet förstår att prioritera och göra det som gör mest nytta för svenska folket med de pengar som kommer in.

Stora mängder forskning, utredningar och så vidare visar att en avgörande förutsättning för att en finansminister ska kunna ha koll på ekonomin – men också för att vi som bor i den ekonomi som finansministern borde ha koll på – och kunna utvärdera vad som händer är att man styr den ekonomiska politiken mot något. Det måste finnas ett mål eller ett syfte med den ekonomiska politik som bedrivs.

Målet kan se lite olika ut i olika länder. I Sverige har det traditionellt sett varit så att vi har haft ett överskottsmål som vi har styrt de offentliga finanserna mot så att resurserna inte ska ta slut och för att vi inte ska bli exponerade för marknadskrafter runt om på olika finansiella marknader som driver isär landet.

Fru talman! Man kan fundera på vilka styråror svensk politik nu styr med. Helena Bouveng frågade om arbetslöshetsmålet, där Sverige nu efter revideringar är femma från slutet i Europeiska unionen. Vi är alltså det femte sämsta landet i hela EU på jobben, trots att vi enligt finansministern skulle vara bäst. Sverige ligger näst sist innevarande år när det gäller ut-

vecklingen av bnp per capita i hela Europeiska unionen. För nästa år bedöms vi vara i särklass sämst i hela EU när det kommer till bnp-utveckling.

När det gäller de offentliga finanserna bedömer jag att det i modern tid inte har funnits någon finansminister som har avvikit från överskottsmålet så mycket som Magdalena Andersson. Den högsta siffra som finansministern enligt Konjunkturinstitutet har åstadkommit är 0,5 procent i strukturellt sparande. De senaste åren har det legat strax under eller till och med knappt över nollan.

Vi upprätthåller alltså i praktiken inte överskottsmålet, vilket finansministern också har fått kraftig kritik för från bland andra Finanspolitiska rådet. Finansministern har dessutom nu meddelat att hon vill avskaffa överskottsmålet, trots dyra och heliga löften om att så inte skulle ske.

Fru talman! Jag har en fråga som finansministern behöver svara på. Om politiken inte styr mot ett sysselsättningsmål, vilket den uppenbarligen inte gör eftersom Sverige är femma från slutet i Europeiska unionen, om den inte styr mot hög ekonomisk tillväxt, vilket den uppenbarligen inte gör eftersom Sverige är sämst i Europeiska unionen nästa år, och om den inte styr mot ett överskottsmål, vilket den uppenbarligen inte gör eftersom vi inte upprätthåller målet och eftersom finansministern dessutom offentligt har sagt att hon vill avskaffa det är frågan: Vad styr finansministern de offentliga finanserna mot? Vad är syftet med politiken? Vad är det vi ska åstadkomma? Vad ska finansministern utvärderas mot? Om det inte är jobben, inte är tillväxten och inte är överskottsmålet, vad kvarstår då för den ekonomiska politiken? Detta är faktiskt finansministern skyldig inte bara mig utan hela svenska folket ett svar på.

Anf. 20 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Det är vågat av en moderat att börja prata om det strukturella sparandet, särskilt en moderat som jobbade på Finansdepartementet 2014. Då hade vi det största budgetunderskottet sedan budgetsaneringen. Trots att vi var i en kraftigt uppgående konjunktur ärvde jag mycket stora budgetunderskott efter Niklas Wykmans tid på Finansdepartementet – de största sedan budgetsaneringen. Om jag inte missminner mig var det strukturella sparandet minus 1 procent i ett läge där överskottsmålet låg på 1 procent över en konjunkturcykel – långt ifrån det ramverk vi hade. Det är modigt och vågat, Niklas Wykman.

Det jag har gjort under min tid som finansminister är att sanera upp i de underskott som Niklas Wykman lämnade efter sig. Nu har vi ordning och reda i statsfinanserna. Vi har betalat av på statsskulden och kan möta en kommande konjunkturavmattning inte med besparingar, som vi hade behövt om vi inte hade städat upp, utan med att fortsätta satsa på viktiga åtgärder för att stärka samhället och samhällsuppbyggnaden.

Vi behöver nämligen investera mer i det vi gör tillsammans. Vi behöver anställa fler poliser. Vi behöver öka resurserna till Domstolsverket, Åklagarmyndigheten, Rättsmedicinalverket, Tullverket, Kronofogdemyndigheten och Kustbevakningen. Allt det gör vi i budgeten. Vi behöver satsa mer på skolor, på barnomsorgen, på sjukvården och på en trygg vardag för våra äldre. Det gör vi i budgeten. Vi behöver se till att fler arbetslösa kommer i arbete. Det gör vi också i den här budgeten, efter den kraftiga nedmontering som skedde i Moderaternas och Kristdemokraternas budget.

Det som nu händer på svensk arbetsmarknad är att vi har haft några år med en väldigt kraftig ökning av sysselsättningen. Över 300 000 fler arbetar. Det gör att arbetslösheten skulle ha fallit tillbaka kraftigt om det inte också var så att fler människor söker sig ut på arbetsmarknaden. Det är vad som har hänt: Arbetskraftsdeltagandet har ökat, inte minst bland utrikes födda kvinnor. Trots att vi haft en arbetsmarknad som går urstarkt har arbetslösheten därför inte fallit tillbaka på det sätt som den annars skulle ha gjort.

Under det här året ser vi att antalet inskrivna på Arbetsförmedlingen ökar. Det finns flera orsaker till det, men en är förstås den budget som Moderaterna röstade igenom i riksdagen. Under det här året har antalet inskrivna på Arbetsförmedlingen ökat med 20 000 personer. Under samma tid är effekten av den budget Moderaterna tryckte igenom här i riksdagens kammare att antalet subventionerade anställningar har minskat med 15 000. Kanske, ärade riksdagsledamöter, finns det ett samband mellan de beslut ni har fattat här i riksdagen och ökningen av antalet inskrivna på Arbetsförmedlingen.

Anf. 21 HELENA BOUVENG (M):

Fru talman! Jag tycker inte att det är speciellt modigt av finansministern att stå här och vara ganska självgod. Det är anmärkningsvärt med en finansminister som utger sig för att vara nöjd. Trots en lång och utdragen högkonjunktur har ju regeringen inte lyckats nå sitt mål om EU:s lägsta arbetslöshet.

Fru talman! Enligt Svenskt Näringsliv hade 330 000 fler varit sysselsatta i Sverige om regeringen hade lyckats med sitt mål om EU:s lägsta arbetslöshet – 330 000 fler människor som gick till jobbet varje dag, 330 000 människor som var med och bidrog till den gemensamma välvärden, inte minst ute i våra kommuner, 330 000 fler som bidrar i stället för att gå på bidrag. Om regeringen hade lyckats med sitt mål hade våra kommuner, av vilka många i dag går på knäna för att klara sitt uppdrag vad det gäller skola, vård och omsorg, varit betydligt bättre rustade inför en kommande lågkonjunktur. Även finansministerns utrymme hade sett helt anorlunda ut, då skatteintäkterna hade varit högre och bidragsutgifterna lägre – ganska enkel matematik.

Vad andra länder har lyckats med, fru talman, som denna regering inte har lyckats med är framför allt att minska arbetslösheten bland utrikes födda. I Sverige ligger motsvarande grupp kvar på en hög arbetslöshet, samtidigt som gruppen i sig har vuxit till sig. Vi ser också att långtidsarbetslösheten ökar, inte minskar, inte minst bland utrikes födda kvinnor.

Både finansministern och jag vet att nedgångar i ekonomin i första hand slår mot dem som har svagast förankring på arbetsmarknaden. Trots en långdragen högkonjunktur har regeringen inte lyckats med att stärka deras roll. Båtarna har susat förbi, och dessa har blivit kvar på kajen. Länder som Tyskland och Storbritannien har nått betydligt lägre nivåer vad det gäller utanförskapet. Man har genomfört genomgripande strukturreformer i stället för en styråra.

Kan vi i Sverige också se fram emot genomgripande strukturreformer i stället för ett önsketänkande i form av styråror – reformer som de facto leder till att människor har ett jobb att gå till och är med och bidrar i stället för att gå på bidrag?

Anf. 22 NIKLAS WYKMAN (M):

Fru talman och finansministern! Först och främst vill jag ge en korrekt verklighetsbeskrivning. Låt oss blicka tillbaka på den svenska ekonomiska nutidshistorien.

Åren Alliansen styrde hade vi ett strukturellt sparande på första året 1,9 procent, andra året 2,3 procent, därefter 1,7; 1,4; 1,0; 0,2; minus 0,7 och minus 0,6 procent. Det ger ett sammanvägt resultat på 0,9 eller ungefär 1 procent, det vill säga precis i enlighet med det överskottsmål som då var fastlagt att gälla i landet.

Finansministern däremot har haft ett strukturellt sparande på minus 0,4; 0,3; 0,5 och minus 0,2 procent. Det ger ett genomsnitt på ungefär 0 eller 0,05 procent, enligt Konjunkturinstitutet, det vill säga en mycket kraftig avvikelse från de skyddsvallar som vi gemensamt har beslutat att ha för den svenska ekonomin. Det gör Sverige nu mer sårbart än vad vi borde vara, det gör det mycket svårare att hantera nedgång i ekonomin och det fördjupar den oro som finns kring väldigt många av de allvarliga samhällsproblem som vi nu ser.

Med detta korrigerande av finansministerns mycket tveksamma uttalande kring hur det ligger till med det offentliga sparandet vill jag upprepa min fråga till finansministern. Om vi ligger femte sist i EU när det gäller arbetslösheten, om vi ligger näst sist när det gäller bnp-per-capita-utveckling och om vi ligger långt ifrån att nå överskottsmålet – vi ligger alltså dåligt till när det gäller sysselsättning, vi ligger näst sämst till när det gäller tillväxt och finansministern själv har velat avskaffa den viktigaste styråran för de offentliga finanserna – är min fråga till den sms:ande finansministern: Vad styr vi egentligen svenska offentliga finanser mot?

(Applåder)

Anf. 23 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Finansministern sms:ar inte utan kollar igenom finansplanerna från föregående år för att titta på vilka siffror vi har för det strukturella sparandet. Jag återkommer gärna kring det i en debatt med Niklas Wykman framöver.

Det är dock en stor skillnad på läget när jag klev in på Finansdepartementet och läget när Moderaterna klev in på Finansdepartementet. När Moderaterna klev in 2006 ärvde man mycket stora överskott från den då sittande socialdemokratiska regeringen. När jag klev in på Finansdepartementet ärvde jag mycket stora budgetunderskott från den då sittande moderatledda regeringen. Det var för övrigt tredje gången i modern svensk ekonomisk-politisk historia som vi socialdemokrater tog över regeringsmakten efter borgerliga regeringar, och alla tre gångerna lämnade man efter sig mycket stora underskott i de offentliga finanserna, så även den här gången.

Under slutet av förra mandatperioden styrde vi finanspolitiken med vetskap om att vi är på väg att förändra överskottsmålet till en tredjedels procent av bnp. Jag tyckte redan när jag inledde den processen att ett balansmål hade varit bättre. Det är en ståndpunkt som jag står fast vid, och jag kan notera att allt fler debattörer sluter upp bakom den ståndpunkten, så även till exempel den moderat som leder Sveriges Kommuner och Landsting. Det innebär inte att man inte skulle ha någon styråra utan att man bara skulle styra mot ett annat mål.

Överskottsmålet infördes för att vi skulle se till att minska statsskulden fram till det läge då den demografiska förändringen uppstår att 40-talisterna kommer upp i 80-årsåldern och då kommer att bli betydligt mer vårdkrävande. Det är precis det läge vi är i just nu. Vi har en låg statsskuld, och de stora 40-talistkullarna är på väg upp över 80 år. Det är naturligtvis då vi ska använda det utrymme som vi har tillskapat oss under de senaste åren. Det var min uppfattning 2015, och det är fortfarande min uppfattning. Det innebär inte att man inte har en styråra utan att man har en annan styråra.

Helena Bouveng efterfrågade strukturreformer för att fler människor ska arbeta. Här har regeringen under förra mandatperioden genomfört viktiga strukturreformer och kommer naturligtvis att fortsätta det arbetet under den här mandatperioden. Vi har till exempel avskaffat det vårdnadsbidrag som infördes av den moderatledda regeringen, vi har förändrat föräldraförsäkringen så att nyanlända kvinnor snabbare kommer ut i arbete och vi införde extratjänster som i stor utsträckning används av nyanlända kvinnor då det är ett första viktigt steg ut på arbetsmarknaden för dem. Det här är åtgärder som har haft effekt. Vi såg att arbetskraftsdeltagandet och sysselsättningen bland just utrikesfödda kvinnor ökade markant. Det var den gruppen som ökade snabbast under förra mandatperioden. Vi vill fortsätta det arbetet under den här mandatperioden, då vi bland annat vill införa etableringsjobb – ett intensivår när man kommer till Sverige – men också andra reformer för att fler nyanlända ska komma i arbete.

Jag noterar också ett stort intresse hos Moderaterna för socialdemokratiens arbetslöshetsmål. Man talar om alla fantastiska effekter som hade uppstått om det målet hade uppfyllts. Det bygger i så fall på effekten att arbetskraftsdeltagandet hade fortsatt vara på samma nivå som i dag, för man hade också kunnat tänka sig ett lägre arbetskraftsdeltagande, och då hade effekterna inte varit desamma. Men jag kan notera att vi har överträffat alliansregeringens jobbmål. Om vi bara hade nått upp till alliansregeringens mål för förra mandatperioden hade det varit 100 000 färre sysselsatta än vad det är i dag.

Anf. 24 HELENA BOUVENG (M):

Herr talman! Välkommen till debatten om styråror!

Det var fantastiskt att höra finansministern prata om sina stora strukturreformer under förra mandatperioden beträffande extratjänster och beredskapsjobb. Det var väl inte riktigt det som gjorde att människor fick jobb att gå till. Reformerna som nu ligger framför oss är reformer som friår och ytterligare en familjevecka. Jag har svårt att se hur detta ska leda till att arbetslösheten sjunker.

Herr talman! I den EU-politiska partiledardebatten i förra veckan kunde vi höra statsminister Stefan Löfven tala om den grova arbetslösheten. Jag erkänner att det förmodligen var en freudiansk felsägning, men ändå. Jag kan konstatera att oavsett om det rör sig om grov brottslighet eller grov arbetslöshet är förslagen få från januariöverenskommelsen för att man ska kunna komma till rätta med dessa utmaningar. Om man ska vara snäll kan man i bästa fall beskriva det som att båten guppar på.

Herr talman! Styråran var äldre tiders och vikingars roder. I Frans G. Bengtssons klassiker *Röde Orm* gör Orm, Toke och Rapp den enögde just

inget annat än att stå vid styråran. Är det just denna klassiker som just nu ligger på finansministerns nattduksbord?

Prot. 2019/20:34
19 november

Svar på
interpellationer

Anf. 25 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Nu har jag googlat klart, och i alla fall i den budget jag får upp var det strukturella underskottet 2014 minus 1,2 procent av bnp. Det är möjligt att det finns andra siffror från senare tid – det här var från budgetpropositionen 2016 – som är mer uppdaterade. Men det jag hittade här var i alla fall annorlunda än det som Niklas Wykman tidigare hittade.

Sysselsättningen behöver fortsätta öka, men jag vill också att arbetskraftsdeltagandet ska fortsätta öka. Det är viktigt att fler, inte minst invandrarkvinnor, söker sig ut på arbetsmarknaden. Här har regeringens politik uppenbarligen varit väldigt framgångsrik, för vi ser att arbetskraftsdeltagandet ökar rejält framför allt bland utrikes födda kvinnor. Sysselsättningsgraden ökar också bland utrikes födda kvinnor.

Jag kan notera att arbetskraftsdeltagandet har ökat snabbare än sysselsättningen, och det gör att arbetslösheten inte har fallit tillbaka på samma sätt som den skulle ha gjort om inte arbetskraftsdeltagandet ökat rejält. Flera av de reformer som regeringen införde under förra mandatperioden skapades just i syfte att öka arbetskraftsdeltagandet, men det är klart att det påverkar arbetslösheten så att den inte faller tillbaka som den har gjort tidigare.

I år är det dock svårt att bortse från att Moderaternas politik påverkar antalet inskrivna vid Arbetsförmedlingen eftersom färre får möjlighet att delta i till exempel extratjänster, som ju är ett verktyg som är uppskattat inte bara av de arbetslösa utan också av både personal och brukare i äldreomsorgen, där det används flitigt.

300 000 fler i arbete jämfört med när Stefan Löfven tillträdde som statsminister – är det ett misslyckande eller resultatet av en framgångsrik politik? Det är naturligtvis upp till åhöraren och åskådaren att filosofera över detta, men det är klart att riktigt så mörka färgtoner som Moderaterna målar detta i är jag inte benägen att använda, även om jag gärna ser ännu fler i arbete.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2019/20:95 om integrationsutmaningen och stundande lågkonjunktur

Anf. 26 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Boriana Åberg har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att mildra effekterna av en stundande lågkonjunktur, vilka mina råd är till kommuner som inte klarar att fullfölja sitt välfärdsåtagande på grund av eskalerande kostnader för ekonomiskt bistånd samt vilka åtgärder jag tänker vidta för att kommunerna ska hantera detta ekonomiskt. Boriana Åberg har även frågat mig om jag är beredd att fatta de beslut som krävs för att Sverige inte ska ta emot fler flyktingar än vi klarar att integrera.

Efter några år med hög tillväxt ser vi nu en avmattning i ekonomin, både i Sverige och i världen. Om ekonomin skulle utvecklas ännu sämre

och vi går in i en lågkonjunktur står Sverige väl rustat. Med hjälp av de starka offentliga finanserna kan vi både möta en eventuell lågkonjunktur och bedriva en politik för att lösa samhällsproblemen.

I budgetpropositionen för 2020 föreslår regeringen ett flertal satsningar på arbetsmarknadsområdet som kommer att gynna både Sveriges ekonomi och invånare, oavsett konjunkturutveckling. En hög sysselsättningsgrad är en förutsättning för att den kommunala verksamheten ska kunna finansieras. För individen är ett arbete den viktigaste förutsättningen för egen försörjning. Ett jobb är även den viktigaste förutsättningen för nyanlända att etableras i det svenska samhället. De senaste årens historiskt höga sysselsättningsnivåer är därmed en god grund för såväl nyanländas etablering som kommunsektorns finansiering.

Regeringen prioriterar välfärden. Under förra mandatperioden gjordes historiska satsningar, och under denna mandatperiod har vi aviserat att välfärden ska fortsätta stärkas.

I syfte att fastställa en ordning som är långsiktigt hållbar för Sverige har regeringen beslutat att ge en parlamentariskt sammansatt kommitté i uppdrag att utreda den framtida svenska migrationspolitiken. Kommittén kommer bland annat att belysa frågor kopplade till uppehållstillstånd och försörjningskrav.

Anf. 27 BORIANA ÅBERG (M):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret!

Det är både fascinerande och upprörande att ett sådant intetsägande svar kan tillåtas lämna Finansdepartementet. Jag utgår från att ministern kommer att ha ett allvarligt samtal med medarbetaren som har varit behjälplig med att skriva svarstexten. Denna text ger inte ens i någon mån svar på mina frågor. I stället kryllar den av axiom, alltså självklara påståenden vars sanningshalt inte kan ifrågasättas.

Några exempel: En hög sysselsättningsgrad är en förutsättning för att den kommunala verksamheten ska kunna finansieras. Så är det, men vad gör regeringen för att sysselsättningsgraden ska höjas?

Särskilt allvarlig är situationen med nyanländas arbetslöshet nu när de två åren med etableringsersättning tar slut. För den stora majoriteten blir det ekonomiskt bistånd på socialkontoret. Många kommuner känner att staten flyr sitt ansvar för flyktingkrisen 2015 och lämnar dem i sticket, med stora ekonomiska problem och integrationsproblem.

Har finansministern besökt Filipstad, där 2 000 av 10 000 invånare har utomeuropeisk bakgrund? Av de vuxna i gruppen saknar 80 procent jobb, och ytterligare 10 procent omfattas av arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Dessa människor ska ha bostad, mat på bordet, kläder, samhällsservice. Ekvationen går inte ihop om de inte kommer i arbete – alltså riktigt arbete och inte påhittade sysselsättningar som inte leder till anställning.

Filipstad är långt ifrån ensam. Ett nittiotal kommuner riskerar ekonomiskt underskott i år, och SKL ser ingen ljusning på åtminstone ett decennium.

I sitt svar säger ministern också: ”Ett jobb är även den viktigaste förutsättningen för nyanlända att etableras i det svenska samhället.” Detta är ju en obestridlig sanning. Det går inte att nog understryka hur viktigt det är för varje individ, nyanländ eller inte, att ha ett jobb att gå till, en lön att försörja sig och sin familj på, arbetskamrater, sammanhang, samhörighet.

Men vad gör regeringen för att alla dessa nyanlända ska få egen försörjning? Planeras några reformer för att göra det mer attraktivt att arbeta än att leva på bidrag? Nej. Man lägger ned Arbetsförmedlingen. Inte för att den förmedlade särskilt många jobb eller inte behövde reformeras, men att lägga ned den utan att det finns en idé om vad den ska ersättas med är mycket ansvarslost.

Detta är ännu ett exempel på hur januariöverenskommelsen låser in regeringen i ett samarbete som omöjliggör nödvändiga reformer. Det är landets kommuner som i slutändan kommer att stå med svartepetter i handen. Jag vill därför upprepa min fråga: Vad är ministerns råd till de kommuner som kommer att kollapsa på grund av de enorma kostnaderna för ekonomiskt bistånd?

Ministern svarade också att regeringen prioriterar välfärden. Jag förstår inte vad ministern menar med det. Att införa familjevecka och friår är inte att prioritera välfärden. Det är att se till att friska, arbetsföra människor jobbar mindre.

Anf. 28 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Detta är ännu en angelägen diskussion i Sveriges riksdag om några av Sveriges akuta problem. Det undgår tyvärr inte någon som följer nyhetsflödet att Sverige har allvarliga problem – utmaningar kan man kanske kalla dem om man är på gott humör. Det behövs mer resurser till polisen och försvaret. Det behövs definitivt resurser i välfärden, till den åldrande befolkningen och så vidare. Detta är givetvis finansministern och alla som på något initierat sätt ägnar sig åt politik medvetna om.

När det behövs mer resurser någonstans måste man, herr talman, använda mindre resurser någon annanstans. Den bästa besparing som kan göras i offentliga finanser är att få någon människa som i dag är beroende av bidrag att i stället bidra genom arbete och skattebetalningar. Därför är arbetslinjen så central.

Boriana Åbergs interpellation fångar just detta: Hur ska kommunerna rustas för att inte duka under ekonomiskt på grund av försörjningsstöds-kostnader? Det är nämligen i kostnaderna för försörjningsstöd som Sveriges stora och djupa utanförskap visar sig. Det som egentligen var tänkt att hanteras genom a-kassa eller andra system ska nu hanteras av kommuner, och man måste fråga sig hur rustade de är att möta den verklighet som råder.

Det finns, vilket finansministern givetvis är medveten om, kommuner som sticker ut. Min hemkommun Solna, till exempel, har Sveriges bästa integration och mycket låg arbetslöshet, just tack vare att man har en stram bidragspolitik och en aktiv arbetslinje. Även Växjö och andra kommuner har ställt om och jobbar för att klara av integrationen på ett bra sätt. Frågan är dock hur det ser ut i stora kommuner där Socialdemokraterna är ansvariga.

Herr talman! Min fråga kommer att mynna ut i huruvida finansministern är beredd att lagstifta om att kommuner måste ställa krav på motprestationer för dem som söker bidrag. Det hjälper överallt att ha motprestationskrav. Det rustar människor mer för arbetsmarknaden, gör människor mindre benägna att söka bidrag och gör bidragstiden kortare och vägen tillbaka till egen försörjning snabbare för dem som har hamnat utanför.

Malmö, som ju är Socialdemokraternas stora projekt och den största stad man styr över i Sverige, har 1 miljard kronor i socialbidragskostnader. Det är ungefär en tiondel av alla försörjningsstödskostnader i hela Sverige. Socialdemokraterna i Malmö har dessutom fattat aktiva beslut om att betala ut försörjningsstöd till personer som gömmer sig i landet och inte har rätt till någon del av den svenska välfärden – en mycket aktiv bidragspolitik i stället för en aktiv arbetslinje.

Detta har bidragit till väldigt stora sociala problem i Malmö. Arbetslösheten är till exempel 14 procent, och 10 000 hushåll lever på försörjningsstöd. Det allra värsta är dock vad denna typ av utanförskap, okontrollerad migration, icke fungerande integration och den aktiva bidragspolitik som finansministerns parti driver ytterst får för konsekvenser.

Därför, herr talman, är min fråga till finansministern om hon skulle kunna ansluta sig till Moderaternas krav att vi ska ha lagstiftning som inte bara gör det möjligt för kommunerna att ställa krav utan faktiskt är tydlig med att de ska ställa krav på motprestation för att bevilja någon form av försörjningsstöd. På så sätt kan fler människor komma i jobb i stället för att det ska bli som i Malmö även i resten av Sverige.

(Applåder)

Anf. 29 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Många kommuner i landet har en tuff ekonomisk situation. Den stora förändringen under de kommande åren är att antalet människor över 80 år kommer att öka rejält. Detta beror på att 40-talistkullarna, som nu blir över 80 år, är väldigt stora. Samtidigt är de 90-talister som nu är i barnafödande ålder också en stor generation. Det gör att kommunerna kommer att få både många fler äldre och fler barn framöver. Detta kommer naturligtvis att öka kostnaderna. Men det är klart att det är bra att vi lever längre, och det är roligt att vi föder många barn.

Prognosen framöver visar däremot inte att försörjningsstöden kommer att öka och vara en stor del av de ökade kostnaderna för kommunerna. De bedöms öka tämligen marginellt under de kommande åren. Detta hindrar inte att försörjningsstöden kan komma att öka i enskilda kommuner. Jag har nära kontakt med flera kommuner som har en tuff ekonomisk situation just för att försörjningsstöden ökar.

I regeringens budget har vi också infört ett särskilt stöd för utsatta kommuner som har tagit emot många nyanlända. Därutöver har vi det särskilda stödet från Delmos, som går till socioekonomiskt mer utsatta kommuner för att stödja dem i olika integrationsåtgärder. Om jag inte minns mig tyckte Moderaterna inte att det var ett bra förslag utan att riksdagen skulle avslå det.

Därutöver har vi gjort om stöden till skolan och infört ett stort jämlikhetsbidrag, just för att på ett bättre sätt stötta de skolor som har de tuffaste utmaningarna. En skillnad i Sverige jämfört med i många andra länder är att vi har haft ganska lite omfördelade resurser i skolan.

Regeringen vidtar dessutom en lång rad åtgärder för att fler nyanlända ska komma i arbete. Under förra mandatperioden ökade som sagt sysselsättningsgraden bland utrikesfödda kvinnor och män. Av de 300 000 jobb som skapades gick 100 000 till människor med utländsk bakgrund.

Inte minst ökade både sysselsättningsgraden och arbetskraftsdeltagandet hos utrikesfödda kvinnor, bland annat för att vi avskaffade vårdnads-

bidraget, som hade införts av den moderatledda regeringen. Vi gjorde om föräldraförsäkringen och ökade också utbildningsinsatserna.

Vi vill naturligtvis fortsätta under den här mandatperioden och bland annat införa etableringsjobb. Vi inför ett ingångsavgift. Vi inför ett intensivår och utökar samhällsorienteringen. Vi har samhällsinformation och svenska från dag ett. Vi vill att föräldralediga ska ges möjlighet att lära sig svenska. Vi vill ha språkrav för medborgarskap. Vi förändrar EBO, något som är viktigt för många kommuner, bland annat Malmö. Det finns alltså en lång rad åtgärder i januariavtalet för att öka integrationen av nyanlända och att fler ska komma i arbete. Därutöver bedriver vi en konkret politik för att stötta kommunerna.

Anf. 30 BORIANA ÅBERG (M):

Herr talman! Problemen i Sveriges kommuner beror inte på det ökade antalet 80-åringar eller det ökade antalet barn. De beror på det ökade antalet människor som inte kommer ut på arbetsmarknaden och som faktiskt inte har en chans att någonsin komma ut på den, på grund av att de till exempel är analfabeter. Det är något som man måste göra något åt. Bland annat måste man strama åt den okontrollerade migrationen. Den leder inte bara till problem med försörjningen utan också till en mängd andra problem, till exempel kriminalitet och bristande integration. I mångt och mycket beror avsaknaden av diskussion om ekonomi i debatten på att all kraft läggs på att diskutera den bristande tryggheten hos till exempel invånarna i Malmö.

Jag tolkar ministrernas svar som att det inte finns någon särskilt god beredskap på att möta den stundande lågkonjunkturen. Ministern har inget kärnfullt budskap till de trängda kommunerna. Att fatta erforderliga beslut om att minska flyktningmottagandet till en nivå som vårt land klarar av att integrera är självklart inte under några som helst omständigheter aktuellt med hänsyn till regeringskamraterna i Miljöpartiet. Det är ett viktigt besked till svenska folket från vår finansminister.

I sitt svar refererade finansministern till den parlamentariska utredningen om den framtida svenska migrationspolitiken. Regeringen säger sig vilja fastställa en ordning som är långsiktigt hållbar för Sverige – i teorin. I praktiken har denna regering redan undergrävt intentionen om hållbar migrationspolitik genom en rad ogenomtänkta beslut: den så kallade gymnasielagen och den lag som underlättar anhöriginvandring utan försörjningskrav. Nu kommer också krav på en generell amnesti för dem som inte klarar kraven för gymnasielagen och befinner sig i Sverige. Jag bara undrar: Vad tror ministern att detta sänder för signaler ut i världen? Är det att Sverige har en ansvarsfull och restriktiv migrationspolitik, eller är det tvärtom så att bara man en gång har tagit sig hit får man stanna, oavsett om man har asylskäl eller inte?

Låt oss titta på direktiven till utredningen. Där finns frågor som: Ska vi ha permanenta eller tillfälliga uppehållstillstånd? Ska det införas en ny humanitär skyddsgrund? Och ska det bli möjligt att resa in i landet på olagliga grunder och få skydd? Det ser inte ut som om uppdragsgivaren vill ha en restriktiv och ansvarsfull migrationspolitik.

Prot. 2019/20:34
19 november

Svar på
interpellationer

Inget talar för att den parlamentariska kommittén kommer att lyckas den här gången heller, och som vanligt kommer det att vara Sveriges kommuner som får ta konsekvenserna och kommer att behöva hjälp. Vad kan finansministern göra åt det?

Anf. 31 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Utvecklingen i Sverige är så pass allvarlig att det borde finnas en vilja att titta upp från januariöverenskommelsen och se sig om efter bredare eller åtminstone bättre politiska uppgörelser för att lösa de problem som finns.

Svenska folkets oro för att hela Sverige ska utvecklas på samma sätt som till exempel Malmö är både utbredd och befogad. Malmö har 1 miljard kronor i socialbidragskostnader. Ungefär en tiondel av den totala kostnaden för försörjningsstöd i hela Sverige betalas ut i Malmö. Man har 14 procents arbetslöshet, och 10 000 hushåll är beroende av försörjningsstöd i någon form. Det är en utveckling som är mycket oroväckande och som Socialdemokraterna har realiserat i Malmö, som i grunden skulle ha helt fantastiska förutsättningar att bli ett föredöme i stället för den mycket oroliga stad som vi nu ser.

Herr talman! Min fråga till finansministern kvarstår: Kan finansministern tänka sig ett nationellt motprestationskrav för att få uppbära försörjningsstöd? Det vill säga att alla landets kommuner behöver tillhandahålla en aktiv arbetslinje och inte bara passivt bidragsutbetalande, som sker alldeles för ofta, med Malmö som kanske främsta exempel.

Herr talman! I Sverige är det ungefär 70 kommuner som betalar mer än 1 000 kronor per invånare i försörjningsstöd. 60 av dessa – alltså sex av sju kommuner – är styrda av socialdemokrater. När finansministern har svarat på frågan om hon är beredd på en nationell linje mot ansvarslöst bidragsutbetalande och att vi ska ha krav på motprestation kan hon gå hem och fundera på varför sex av sju kommuner som betalar ut så mycket bidrag är socialdemokratiskt styrda.

Anf. 32 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Boriana Åberg ägnar sig åt att lägga ord i min mun. Jag undanber mig gärna det. Det är ett vanligt och ganska billigt debattknep som vi kanske inte behöver ägna oss åt i riksdagens talarstol.

Boriana Åberg menar att vi borde strama åt den okontrollerade migrationen. Då kan jag berätta att regeringen 2015 lade om den migrationspolitik som vi ärvde efter Moderaterna. Sedan dess ser migrationsströmmarna till Sverige helt annorlunda ut. Regeringen arbetar hårt för att vi ska kunna få ett mer rimligt system inom EU.

Har vi förberedelse för lågkonjunktur? Ja, mycket av det som jag ägnade tid och kraft åt under förra mandatperioden var just att beta av de stora underskott i de offentliga finanserna som vi ärvde av Moderaterna, just för att vi den dag konjunkturen vänder ska kunna ha kraft och muskler att stimulera ekonomin för att inte drabbas av en alltför djup eller långdragen lågkonjunktur om ekonomin skulle vända ned djupare än vad prognosmakarna nu säger.

Niklas Wykman efterlyser bredare politiska uppgörelser. Det är intressant med tanke på att Moderaterna valde att hoppa av de samtal som vi hade om gängvåldet, skjutningar och kriminalitet. Sedan kom det från samtalen ändå en lång lista med åtgärder som regeringen nu jobbar för fullt med att genomföra. Jag kan bara beklaga att Moderaterna i det här läget, som är allvarligt, precis som Niklas Wykman påpekar, valde att ta politisk strid snarare än att samarbeta för Sveriges bästa.

Anf. 33 BORIANA ÅBERG (M):

Herr talman! Jag beklagar om finansministern uppfattar det som att jag felciterat henne. Citaten jag har använt mig av är från det skriftliga svar som jag har fått.

Den migrationspolitik som Moderaterna förde under sin andra regeringsperiod var kanske inte den mest ansvarsfulla. Men arbetsmarknadspolitiken, med möjligheten att flytta människor från bidragsberoende till egenförsörjning, är den bästa arbetsmarknadspolitik som någonsin har förts i detta land.

Med jobbskatteavdraget gjorde man det möjligt för människor med låga inkomster att ta steget från bidragsberoende och utanförskap till eget jobb, egen försörjning, stolthet och möjlighet att utvecklas. De fick då möjlighet att skola sina barn i det vardagliga livet som handlar om att man går upp, går till jobbet, har arbetskamrater och utvecklar sitt språk genom att prata svenska på sin arbetsplats. Allt detta saknas i dag i Malmö. Varför? Jo, för att bidragen betraktas som en likvärdig försörjning och för att det socialdemokratiska styret uppmuntrar detta. Man betraktar människor som offer, som några som måste tas om hand. Man staplar bidrag på bidrag på bidrag. Det är helt omöjligt för en människa utan högre utbildning att skaffa sig egen försörjning. Det är åt det hållet vi måste driva politiken. Jag hoppas att finansministern gör någonting åt detta.

Anf. 34 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag kan bara beklaga att Boriana Åberg ljuger om Socialdemokraterna i Malmö när det gäller deras syn på människor som behöver försörjningsstöd. Den bild som Boriana Åberg ger av socialdemokrater i Malmö är helt enkelt felaktig. Det är tråkigt att behöva höra den typen av lögn i riksdagens talarstol.

Det är tvärtom. När jag pratar med ledande socialdemokratiska politiker i Malmö anser de att det finns mycket kraft och potential i människor som bor i Malmö och att det behövs fler verktyg för att man ska kunna använda den kraften. Det handlar bland annat om att förbättra undervisningen i svenska, ge tidig undervisning i svenska och ha bättre möjligheter till utbildning. Men det handlar också om arbetsmarknadspolitiska insatser för alla de människor som är nyanlända och som bor i Malmö.

Malmöpolitikerna ser inte dessa människor som offer, som Boriana Åberg påstod i talarstolen. Däremot menar man att det behövs många verktyg för att människor ska kunna använda och utveckla den kunskap, kompetens och kraft som de har och på så sätt bidra till samhället.

I Malmö är de också väldigt angelägna om att det ska ske en förändring i EBO-lagstiftningen. Jag är väldigt glad över att regeringen kan göra en förändring. Det gör att Malmö rimligen kommer att få bättre förutsättningar än tidigare att integrera de människor som i dag bor i Malmö.

Jag delar Boriana Åbergs uppfattning att arbete är grunden i integrationen och att det betyder väldigt mycket för människor – inte bara för den enskilda individen utan för hela familjen, hela släkten och ibland ett helt bostadsområde – att man får upp sysselsättningsgraden. Det är bra att vi har samma ambition. Sedan har vi kanske lite olika syn på vilka medel som ska användas.

Jag tycker att det är tråkigt med den kraftiga nedmontering av Arbetsförmedlingen som Moderaterna gjorde i arbetsmarknadspolitikerna i årets budget. Det är klart att det får konsekvenser, inte minst för Malmö. Det säger politikerna i Malmö till mig.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2019/20:97 om effekter av sänkt marginalskatt

Anf. 35 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Fredrik Schulte har frågat mig om jag står bakom slutsatserna i budgetpropositionen avseende vilka effekter ett avskaffande av den så kallade värnsskatten skulle kunna få samt om jag anser att likartade effekter kan nås genom andra skattesänkningar på arbete.

Regeringen har föreslagit ett avskaffande av den övre skiktgränsen för statlig inkomstskatt i enlighet med den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna. I budgetpropositionen redogörs, som brukligt är, för vilka effekter förslaget kan tänkas ha på bland annat sysselsättning och arbetade timmar. Effekterna som redovisas är i första hand externa bedömares uppskattningar och beräkningar. Som även redogörs för är dessa bedömningar behäftade med mycket stora osäkerheter och infaller successivt under lång tid efter reformens genomförande. Förslaget har samtidigt dålig fördelningsprofil och negativ effekt på den ekonomiska jämställdheten och bedöms dessutom, som Fredrik Schulte själv tar upp, ha en försumbar effekt på sysselsättning och arbetslöshet. Regeringen avser dock att följa reformens långsiktiga effekter.

Anf. 36 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! Det går tyvärr inte så bra för Sverige. Vår ekonomi står stilla. Vi har näst lägst eller lägst tillväxt i hela EU. Långtidsarbetslösheten ökar. De som står längst från arbetsmarknaden får det allt svårare att få en chans att klara sin egen försörjning, komma in i arbete, bli en del av samhällsgemenskapen och bidra till vår välfärd och vårt välstånd.

Inför valet 2014 hade Socialdemokraterna ett löfte som sin paroll, om att vi skulle få Europas lägsta arbetslöshet. Det blev kanske inte Europas högsta arbetslöshet men väl den sämsta insatsen. Denna regering har så att säga varit sämst i EU på att förändra sin arbetslöshet.

Vi kan se hur kommuner i flera delar av landet går på knäna vad gäller ekonomin – det har vi hört om i tidigare debatter. Vi ser hur vårdköerna har dubblats och fortsätter att öka. Det är ett problem som vi trodde att vi hade löst under regeringen Reinfeldts tid, men det är nu på väg tillbaka. Vi

ser också att CO₂-utsläppen ökar. Sverige blir alltså sämre på att möta den globala utmaningen med denna regering. Då har jag inte ens, herr talman, börjat nysta i situationen med gängvåld, dödsskjutningar, explosioner och så vidare. Jag tänker inte heller göra det, för här vet svenska folket hur det ligger till.

Jag tror att det är väldigt få människor i Sverige som med handen på hjärtat skulle säga att Sverige har blivit ett bättre land mellan 2014 och 2019. Jag tror inte ens att Magdalena Andersson skulle kunna stå här i talarstolen och ärligt säga att Sverige har blivit bättre under hennes tid vid makten. Möjligen skulle Stefan Löfven kunna säga det, men jag tror inte att Magdalena Andersson skulle göra det.

Magdalena Andersson har under den här tiden minskat det offentliga sparandet. Hon har minskat överskottsmålet till en tredjedel av vad det tidigare var, vilket gör att vi är sämre rustade för en kommande lågkonjunktur. Man skickar notan till dagens ungdomar.

Socialdemokraterna är på väg ned mot 20 procent i opinionsmätningarna. Det ser ganska dystert ut, och jag tror att det är få som kan peka på ljusglimtar. Men det finns faktiskt en sak som är positiv och som jag skulle vilja ge Magdalena Andersson beröm för, och det är att hon i sin budget föreslår att man ska ta bort värnskatten. Det är klassisk moderat politik.

Detta är positivt av två skäl. Först och främst är det positivt för att det leder till fler arbetade timmar. Enligt Magdalena Anderssons egen budgetproposition är estimeringen att det ska leda till 7 000 fler arbetade timmar. Det är alltså fler människor som kommer att stanna kvar längre på jobbet när de inte längre behöver betala så höga marginalsatser. En läkare tycker kanske inte i dag att det är värt att jobba den där extra timmen eftersom han eller hon får behålla mindre än 50 procent. Nu får den personen lite starkare incitament att faktiskt göra det. Det blir fler arbetade timmar, och det leder till ett ökat välstånd.

Men framför allt tycker jag, om man ska sätta det i ett lite större perspektiv, att det är väldigt bra eftersom detta är en konflikt som moderater och socialdemokrater har haft i mer än 100 år. Det handlar om: Hur bygger man ett starkt välfärdssamhälle? Hur bygger man ett rikt samhälle som har råd med en bra välfärd? Jag och Moderaterna har hela tiden sagt att om man lägger stora ok av skatter och regleringar på människor som jobbar hårt, på företag och på entreprenörer leder det till ett sämre välfärdssamhälle. Socialdemokraterna har sagt: Nej, låt oss beskatta människor så mycket vi bara kan.

Nu ser vi hur Magdalena Andersson för en klassisk moderat politik och i sin budget erkänner att sänkta skatter leder till fler arbetade timmar. Det är väldigt glädjande att vi åtminstone har den lilla ljusglimten i det annars väldigt dystra Sverige.

Anf. 37 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Skattepolitiken i ett land är självklart väldigt viktig för hela landet av många och lätt insedda skäl, dels därför att skatten finansierar det som är gemensamt, dels för att skattepolitiken styr över människors beteende och möjligheter, alltifrån hur mycket det lönar sig att arbeta till hur mycket det kostar att skräpa ned eller förstöra vår natur.

Skattepolitiken är alltså helt central. Efter att regeringen år efter år försämrat redovisningen i budgetpropositionerna så att man inte längre kan följa den bedömda effekten av olika reformer är det därför glädjande att man i sina skrivningar är tydlig med att värnskattens avskaffande inte har några negativa effekter på de offentliga finanserna, helt enkelt därför att människor förväntas arbeta fler timmar.

Herr talman! Detta föranleder mig att ställa några frågor till finansministern om hur hon ser på skattepolitiken rent generellt. Då tänker jag inte på sådant som närmast förlöjligar diskussionen, som att vi ska ha en massa små skatter som ett annat litet parti uppskattar väldigt mycket men som skapar väldigt mycket krångel, har väldigt låg effekt och döms ut av samtliga inblandade parter. Jag tänker i stället på det som ändå är kärnan till exempel i inkomstbeskattningen.

Varför har vi kvar avtrappningen av jobbskatteavdraget när det enligt finansministern är kostnadsfritt eller gratis i någon mån för de offentliga finanserna att ta bort värnskatten? Varför väljer då finansministern att ha kvar en värnskatt på 3 procent över 50 000 kronor? Av vilket skäl är den kvar när det inte tillför Sverige någonting?

En annan fråga, herr talman, gäller den andra delen av inkomstfördelningen, nämligen de personer som har de lägsta inkomsterna eller som potentiellt har möjlighet att få ett jobb med en låg inkomst. EU-kommissionen skickar nu väldigt starka rekommendationer till Sverige om att sänka skatten och på något sätt bygga ut jobbskatteavdraget eller göra det starkare och kraftigare för de personer som står på randen till att komma in på arbetsmarknaden och i dag har svårt att få ett jobb.

Jag undrar lite grann hur finansministern ställer sig till EU-kommissionens rekommendationer till Sverige om att göra fler jobb lönsamma genom att bygga ut något som motsvarar jobbskatteavdraget.

Det är väldigt glädjande att finansministern noggrant i budgetpropositionen redovisar att skatteincitament eller drivkrafter att arbeta och anstränga sig spelar roll, till exempel genom att visa att värnskattens avskaffande av allt att döma inte har några negativa konsekvenser på de offentliga finanserna.

På motsvarande sätt är det glädjande att finansministern under alla sina år som finansminister inte har vågat röra jobbskatteavdragen över huvud taget, gissningsvis därför att även finansministern gör den bedömning som till exempel LO gör att jobbskatteavdraget är väldigt jobbskapande.

Herr talman! Hur ser finansministern konkret på de här två frågeställningarna? Det första, alltså, avtrappningen av jobbskatteavdraget, borde enligt finansministerns egen bedömning i budgeten gå att avskaffa utan några negativa konsekvenser för offentliga finanser. Att ta bort det skulle alltså öka de arbetade timmarna i ekonomin på ett sådant sätt att det skulle gå plus minus noll. Det är alltså en helt onödig skatt att ha.

Det andra gäller EU-kommissionens rekommendation till Sverige att bygga ut jobbskatteavdraget på något sätt för dem med lägst inkomster så att fler människor ska kunna komma i jobb och Sverige samlat ska kunna bryta åtminstone en del av det mycket stora och djupa utanförskapet som nu finns.

Anf. 38 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! När det gäller de externa bedömare som menar att värn-
skattens avskaffande kan vara självfinansierande är det också tydligt att
det är effektberäkningar som är mycket osäkra. Bedömningen är att detta
kommer att ske under lång tid, om det över huvud taget sker, så det är en
våldigt stor osäkerhet som omgärdar detta.

Det är ju inte så att någon bedömer att alla som har en inkomst så hög
att man betalar värnskatt från och med den 1 januari nästa år omedelbart
kommer att börja jobba så mycket mer att det kompenserar för skattebort-
fallet. Riksdagsledamöter, till exempel, behöver ju då inte bara jobba mer
utan också få upp sina inkomster för att kompensera det skattebortfall som
uppstår med anledning av värnskattens avskaffande.

Något som är tydligt och som vi känner till är däremot de negativa
konsekvenserna, och de kommer omedelbart: ökad ekonomisk ojämlikhet
och en kostnad för statsbudgeten. Det är därför som jag också har varit
tydlig med att det här inte på något sätt är min favoritreform.

Det är också av den anledningen som jag inte skulle föreslå eller driva
att den avtrappning som finns av jobbskatteavdraget och som innebär att
man inte får något jobbskatteavdrag vid miljoninkomster ska avskaffas.
De eventuella effekterna på arbetskraftsutbudet i form av fler arbetade tim-
mar är nämligen osäkra och sker över lång tid, medan de negativa effek-
terna av kostnader för statsbudgeten och ökad ekonomisk ojämlikhet där-
emot är säkra och kommer omedelbart.

När det gäller att fler människor som står på gränsen till arbetsmark-
naden ska komma i arbete finns det många olika åtgärder som man kan
jobba med. Självklart tittar vi på de rekommendationer som finns från
kommissionen. Här finns många olika sätt att arbeta. Ett sätt som har varit
framgångsrikt under den förra mandatperioden är bland annat de arbets-
marknadspolitiska insatser som har gjorts, till exempel extratjänster som
har varit ett verktyg för att få inte minst utrikes födda kvinnor att komma
i arbete.

Jag kan bara beklaga att dessa och även andra subventionerade anställ-
ningar som tidigare fanns kraftigt har skurits ned av den moderata budge-
ten. Om man tittar på vad som har hänt under de av årets månader när den
moderata arbetsmarknadspolitiken gällde i Sverige ser man att antalet in-
skrivna på Arbetsförmedlingen har ökat med 20 000 personer, medan de
subventionerade anställningarna har minskat med 15 000. Det är alltså
nästan kommunicerande kär! – lite för kommunicerande för att det bara
ska vara en tillfällighet.

Anf. 39 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! Jag känner att jag kanske var lite dyster i mitt första inlägg
och skulle därför vilja förtydliga att jag verkligen vill tacka Magdalena
Andersson från djupet av mitt hjärta för att hon nu för den här politiken
och tar bort värnskatten.

Som jag var inne på finns det många problem i Sverige: gängvåldet,
ökande CO₂-utsläpp, fördubblade vårdköer, stillastående ekonomi och så
vidare. Men den här lilla ljusglimten är mycket positiv, och att det leder
till ökat välstånd är jag väldigt glad för. Tack från djupet av mitt hjärta,
Magdalena Andersson, för att du dedikerat vill ta bort värnskatten och i
det avseendet föra en klassisk moderat politik!

Givet den dystra utvecklingen som jag var inne på måste det ändå vara jobbigt att vara socialdemokrat i Sverige i dag. Det är nog få som säger att Sverige är bättre i dag än vad det var för fem år sedan. Det måste vara väldigt förvirrande för de socialdemokratiska väljarna. Vi ser nu i opinionsmätningar att Socialdemokraterna är på väg ned mot 20 procent. Det är en väg som många av Socialdemokraternas systerpartier har vandrat runt om i Europa.

I mer än 100 år har man pratat om klasskamp, hur rika ska ställas mot fattiga och att det är så man bygger ett starkt samhälle. Att Socialdemokraterna nu går i bräsch för en klassisk moderat politik måste göra att de väljare som tidigare alltid har röstat på Socialdemokraterna känner sig väldigt förvirrade. Utöver att Sverige har blivit klart sämre i en mängd olika avseenden har till och med Socialdemokraterna tappat det som är hjärtat i den egna politiken.

Men som sagt, jag som moderat är väldigt tacksam för detta och skulle vilja fortsätta med att ställa en fråga. Om det nu är så, Magdalena Andersson, att vi är överens om att ett borttagande av värns-katten leder till fler arbetade timmar och till högre bnp, något som Magdalena Andersson själv säger i sin budget, varför då inte fortsätta?

Moderaterna vill till exempel i ett första steg trappa ned den statliga inkomstskatten från 20 procent till 17 procent och hoppas om vi får makten under nästa mandatperiod att sänka den till 15 procent. Det gör, precis som när det gäller effekten av att ta bort värns-katten, att det blir mer attraktivt att jobba fler timmar.

Det är fler som satsar på karriären, och det är fler som tar en befordran i stället för att prioritera fritid eller familjeliv eftersom det helt enkelt inte lönar sig nämnvärt att göra lönekarriär. Fler kommer att satsa på entreprenörskap och att starta företag och på så sätt låta ekonomin växa.

Jag skulle vilja fråga Magdalena Andersson följande. Om fler arbetade timmar och högre bnp får den positiva effekten på ekonomin, det vill säga mer pengar till välfärden, varför vill hon inte fortsätta på samma spår och sänka skatten, låta ekonomin växa och på så sätt få mer pengar till välfärden? Det är den slutsatsen hon själv kommer fram till i budgeten.

Anf. 40 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Ibland möter man miljöpartister som inte är nöjda med sitt genomslag i regeringssamarbetet. De tycker att de inte har fått gehör för sin politik.

Men nu när Sverige enligt EU:s egna beräkningar har den lägsta ekonomiska tillväxten – nära noll – får man väl säga att den klassiska miljöpartistiska politiken om nolltillväxt har fått starkt genomslag i det svenska samhället. Nu är vi sämst på tillväxt i hela Europeiska unionen. Bättre kan det knappast bli ur en klassisk miljöpartistisk definition.

För en socialdemokratisk finansminister som vill ha resurser att fördela till sjukvård, polis och människor som själva har svårt att ordna sin egen försörjning är dock en låg tillväxt ett mycket stort problem. Det gör att allt som ska tillföras någonstans måste tas – precis lika mycket – någon annanstans ifrån. Det är svårt att bedriva en aktiv utjämningspolitik under de förutsättningarna.

Min personliga övertygelse, och den har starkt stöd i hyllmeter av forskning, är att det bästa man kan göra för ett samhälle som vill hålla ihop och komma samman, som vill bekämpa brott, motsättningar, oro och otrygghet, är att låta alla människor få ett jobb och att låta alla människor få en bra skola. Människor som har gått i skolan och har jobb är sällan till belastning för andra människor i samhället, medan de personer som inte klarar skolan eller som fastnar långvarigt i utanförskap och arbetslöshet alltid lider en risk att drabbas av olika sociala problem, emellanåt sådana som också går ut över andra människor.

Det är en logik, och den hänger ihop. Och det är därför det är så oerhört viktigt för ett samhälle att bekämpa klasskillnader och sociala orättvisor. Det görs bäst genom att människor får ett jobb. Därför undrar jag om Magdalena Andersson är beredd att följa EU-kommissionens rekommendationer att göra fler jobb lönsamma genom att bygga ut något som motsvarar jobbskatteavdraget för dem med lägst inkomster.

Anf. 41 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Vi tittar naturligtvis alltid på EU-kommissionens rekommendationer. De kan vara intressanta. En del förslag kan vara mer intressanta, och andra förslag kan vara mindre intressanta. Men vi följer aldrig slaviskt EU-kommissionens rekommendationer. Moderaterna brukar inte heller förespråka att återinföra till exempel fastighetsskatten och avskaffa ränteavdragen, vilket är rekommendationer som alltid kommer från EU-kommissionen.

Fredrik Schultes fråga liknade den Niklas Wykman ställde i sitt förra anförande. Frågan är varför vi inte går vidare och sänker skatten ännu mer för människor med höga inkomster. Min förklaring är densamma som den jag gav till Niklas Wykman, nämligen för det första att beräkningarna på att detta skulle vara självfinansierat är mycket osäkra och för det andra att bedömningen är att de inträffar under lång tid. Det innebär att vi nästa år kommer att ha runt 6 miljarder mindre i statskassan än det annars skulle ha varit. Det är pengar som hade kunnat gå till andra verksamheter.

Om man går vidare och sänker skatten ytterligare för dem med de högsta inkomsterna eller sänker den statliga inkomstskatten är det klart att det nästa budgetår är fråga om pengar som inte går till välfärden. I stället går de med hjälp av avtrappningar i jobbskatteavdraget till dem med de allra högsta inkomsterna.

Vi socialdemokrater har drivit denna fråga. Jag tror att Fredrik Schulte är ensam i Sverige om att uppfatta att jag skulle vara särskilt dedikerad att göra detta.

Anf. 42 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! Jag tycker att Magdalena Anderssons svar är intressant. Den här frågan har moderater och socialdemokrater debatterat i mer än 100 år, det vill säga hur vi bygger ett starkt samhälle som är rikt och har pengar att avvara till välfärden.

Moderaterna har sagt att vi måste bygga välfärden långsiktigt. Vi måste se till att uppmuntra företagande, arbete och entreprenörskap. Socialdemokraterna däremot har sagt att höga skatter här och nu ska ge en massa pengar till välfärden.

Nu erkänner Magdalena Andersson att de långsiktiga effekterna av att ha lägre skatter är större välbärande, men det kan innebära att man här och nu inte har de resurser man vill ha. Låt mig göra tydligt; det blir som att kissa i sängen. Det känns bra i början, men långsiktigt är det ingen smart lösning på problemen. Det är skillnaden mellan Socialdemokraternas och Moderaternas syn på hur man långsiktigt bygger ett starkt samhälle.

Att med hjälp av höga skatter och regler slå ned på företag och dem som arbetar hårt för att sedan kontra med höga bidrag ger inte en långsiktigt stark ekonomisk utveckling. Det är därför Sverige efter fem år av socialdemokratiskt styre har Europas sämsta tillväxt. Löftet om lägsta arbetslöshet i EU blev en flopp, och det har visat sig att den här regeringen har varit sämst i EU på att förändra sin arbetslöshet.

Att föra en politik som gör det lönsamt att arbeta eller driva företag gör att vi långsiktigt får mer resurser. Det är ändå glädjande att Socialdemokraterna nu erkänner att de efter 100 år faktiskt har haft fel på den punkten.

Anf. 43 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Nog vet vi att moderater och socialdemokrater har olika syn på samhället, och vi vet att oavsett vilken fråga som ställs har Moderaterna alltid samma svar, nämligen sänkta skatter. Det är så man har bedrivit politiken alla de gånger man har haft möjlighet.

Vi kunde se hur man under den förrförra mandatperioden sänkte skatten med 140 miljarder kronor och lämnade efter sig stora hål i de offentliga finanserna, lägre sysselsättning och högre arbetslöshet än när man tillträdde. Vi såg hur Moderaterna för innevarande år sänkte skatten med 20 miljarder kronor och gjorde en kraftfull nedmontering av Arbetsförmedlingen med resultatet att vi nu ser att antalet inskrivna i Arbetsförmedlingen ökar i ungefär samma takt som nedmonteringen av arbetsmarknadspolitiken som Moderaterna genomförde.

Det är tydligt vad moderat politik är, det vill säga sänkta skatter, urgröpt välfärd, fler arbetslösa och sönderkörda offentliga finanser. Tre gånger av tre möjliga är resultatet av en moderatledd regering.

Det vi har gjort under förra mandatperioden och fortsätter att arbeta med denna mandatperiod är att vi såklart ska ha ordning och reda i de offentliga finanserna. Vi genomför i budgeten kraftfulla satsningar för att ta itu med brottsligheten och kriminaliteten. Historiskt sett ger vi det största tillskottet till polisen i modern tid, och vi stärker hela rättsväsendet: Åklagarmyndigheten, domstolarna, Kriminalvården, Kustbevakningen, Rättsmedicinalverket och Kronofogdemyndigheten.

Vi ökar resurserna till kommuner och landsting, vi stärker möjligheterna till utbildning för människor som saknar arbete och vi gör återigen rekordstora investeringar i klimatomställningen – för att nämna några saker.

Tack vare en ansvarsfull ekonomisk politik har vi möjlighet att möta avmattningen i konjunkturen med en aktiv politik och med ett stabilt samarbete i Sveriges riksdag.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Anf. 44 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Herr talman! Carl-Oskar Bohlin har frågat mig om jag har någon plan för att motverka de negativa effekter som amorteringskravet lagt på nybyggnationen, hur jag ska motverka den negativa trenden när det gäller nybyggnationer och varför investeringsstödet återinförs när det gäller hyresrätter – något som enligt honom är både dyrt och ineffektivt.

Inledningsvis vill jag betona att bostadsbyggande är en viktig fråga för regeringen. Sverige har en hög nivå på bostadsbyggandet, även om antalet påbörjade bostäder förväntas minska något i år. Under 2019 påbörjas ungefär 49 000 bostäder enligt regeringens prognos. Det kan jämföras med att bostadsbyggandet i genomsnitt har legat på nivåer på ungefär 30 000 bostäder per år sedan 1990.

Gällande amorteringskraven har Finansinspektionen konstaterat att dessa har bidragit till att nya bolånetagare nu amorterar mer, lånar mindre och köper billigare bostäder. Men Finansinspektionens bolåneundersökningar visar också att åldersgruppen 18–30-åringars andel av de nya bolånen har legat stabilt på runt 20 procent sedan 2016. År 2012 var 18–30-åringars andel 10 procent av de nya bolånen. Sammantaget har makrotillsynsåtgärderna stärkt hushållens motståndskraft och bidragit till en sundare amorteringskultur. I ett scenario med en kraftig konjunkturedgång och prisnedgång på bostadsmarknaden utgör hushållens motståndskraft en grundläggande del av förmågan till återhämtning både avseende ekonomin i stort och för bostadsmarknaden i sin helhet.

Sedan lång tid utgår den svenska bostadspolitiken från att stat och kommun har ett delat ansvar. Staten svarar för att rättsliga och finansiella instrument finns tillgängliga för bostadsbyggande medan kommunerna har ansvar för planering och befogenheter för genomförande. Regeringen har under flera år genomfört en rad förändringar i plan- och byggregelverket för att ge kommuner och företag bättre förutsättningar för byggande av fler bostäder i Sverige. Regeringen avser att fortsätta arbetet med regelförenklingar.

För att främja konkurrensen i byggsektorn tillsatte regeringen i juni 2019 en särskild utredare. Denne ska dels ta fram underlag för offentliga upphandlingar av bostadshus med fastställda hyresnivåer, dels utreda på vilket sätt kommuners agerande påverkar företagets möjlighet att bygga bostäder över hela landet.

Regeringen delar inte synen att investeringsstödet för hyresrätter och bostäder för studerande är en ineffektiv åtgärd. Investeringsstödet syftar till att öka utbudet av hyresbostäder med relativt lägre hyra som fler hushåll har möjlighet att efterfråga. Att mer än 26 000 bostäder har beviljats stöd är snarare ett tecken på det motsatta – att stödet är en effektiv åtgärd. Enligt Boverket minskar antalet påbörjade hyresrätter något i år, men hyresrätterna utgör trots detta nästan hälften av de flerbostadshus som byggs runt om i landet. Boverket menar även att minskningen av hyresrätter främst beror på den osäkerhet kring investeringsstödet som uppstod i och med riksdagens beslut om statens budget för 2019. I enlighet med januariavtalet ska investeringsstödet finnas kvar för att stimulera ett ökat bostadsbyggande i hela landet.

Enligt januariavtalet ska även en omfattande skattereform genomföras som bland annat ska syfta till att förbättra bostadsmarknadens funktions-sätt. En sådan översyn kan ge möjlighet att skapa bättre förutsättningar för bostadsmarknaden. Därutöver ska räntebeläggningen på uppskovsbeloppet tas bort.

Sammantaget bidrar regeringen med reformer för att underlätta bostadsbyggande i hela landet.

Anf. 45 CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Detta är en angelägen fråga för Sverige därför att om inte bostadssektorn fungerar och går bra riskerar det att förstärka en kommande konjunkturedgång.

Den uppenbara frågan till statsrådet efter denna redogörelse och mot bakgrund av den konjunkturbarometer som presenterades av Sveriges Byggindustrier är om regeringen är beredd att titta på frågan om bolånetaket.

Utvärderingar visar ju att när sänkningen av bolånetaket från 90 till 85 procent genomfördes 2010 halverades andelen bostadslån till unga förstagångsköpare på bostadsmarknaden. Det vill säga att det var en åtgärd som slog direkt mot bostadsmarknadens funktions-sätt för unga människor. Det är naturligtvis mycket allvarligt.

Moderaterna har nyligen lanserat förslaget att höja bolånetaket till 90 procent för att göra det enklare för unga att ta sig in på bostadsmarknaden. Det vore intressant att höra vad bostadsministern tycker om det förslaget.

Det är, tycker jag, ganska uppseendeväckande att regeringen så att säga försöker torgföra två positioner samtidigt i fråga om investeringsstödet.

Å ena sidan har vi statsrådets svar här i kammaren i dag. Där menar regeringen att investeringsstödet – som har dömts ut av Riksrevisionens granskning – inte alls var ineffektivt.

Å andra sidan publicerar regeringen i dag, den 19 november, sitt svar på Riksrevisionens rapport om stödet till kommunerna för ökat byggande. Där skriver regeringen följande: ”Regeringen instämmer i att stödet har varit svårt att följa upp och det har därför varit svårt att utvärdera om det har stimulerat ett ökat bostadsbyggande.” Det vill säga att regeringen vidgår att det inte ens går att säga om det stöd som man frikostigt delat ut till landets kommuner faktiskt har lett till det man ville att det skulle leda till.

Herr talman! Det är ju ganska anmärkningsvärt, får man säga, att regeringen å ena sidan säger i en officiell och offentlig skrivelse att man inte ens kunnat utröna om stödet haft den önskade avsikten och att statsrådet å andra sidan säger här i riksdagens talarstol att det här minsann visst var en lyckad och önskvärd reform och att man inte alls delar uppfattningen att den varit ineffektiv. Samtidigt vidgår man i sitt svar till Riksrevisionen att kritiken nog ändå var ganska befogad.

Detta hänger helt enkelt inte ihop. Statsrådet får gärna utveckla ytterligare.

Anf. 46 LARS BECKMAN (M):

Herr talman! Ja, man blir ju konfunderad när statsrådet ger sitt svar.

”Regeringen delar inte synen att investeringsstödet för hyresrätter och bostäder för studerande är en ineffektiv åtgärd.” Det var alltså vad statsrådet, bostadsministern, stod här inför svenska folket och sa. Det kan ju vara någon som tror på det. Statsrådet har ju bevisligen gett det svaret.

Samtidigt står alltså följande publicerat på regeringens webbplats i ett svar till Riksrevisionen, som utvärderat stödet till kommunerna för ökat bostadsbyggande: ”Regeringen instämmer delvis i Riksrevisionens iakttagelser men anser att stödet måste ses i ett bredare perspektiv. Regeringen instämmer i att stödet har varit svårt att följa upp och det har därför varit svårt att utvärdera om det har stimulerat ett ökat bostadsbyggande.”

Man undrar naturligtvis vem statsrådet representerar. Är det regeringen eller Miljöpartiet?

Men det var inte därför jag anmälde mig till denna debatt.

Häromdagen hölls ett intressant seminarium i riksdagen, där Hyresgästföreningen presenterade sin rapport *Unga vuxnas boende i Sverige 2019*. Rapporten görs årligen sedan 1997 – man kan alltså följa utvecklingen över tid – och handlar bland annat om hur många unga som ofrivilligt bor hemma, det vill säga inte kan flytta hemifrån beroende på att de saknar bostad.

Denna regering har som bekant misslyckats på många olika områden, precis som Carl-Oskar Bohlin lyfter fram. I rapporten kan man se att 1997 var det 15 procent av Sveriges unga i åldern 20–27 som bodde hemma. I dag är det 27 procent. Det är alltså 280 000 unga vuxna som är hemmaboende hos vårdnadshavare. Det är 280 000 unga i åldern 20–27 år som på grund av regeringens politik inte kan flytta hemifrån. Det är naturligtvis ett stort misslyckande, herr talman, hur man än vrider och vänder på det.

Rapporten visar också att 35 procent av Sveriges unga är oroliga för att inte hitta något boende i framtiden – 35 procent! Inte 3 procent, inte 5 procent, inte 7 procent utan 35 procent av Sveriges unga är oroliga för att inte hitta något boende i framtiden.

Det är till och med så att ungefär var fjärde ungdom instämmer i påståendet att man tvekar att bilda familj på grund av läget på bostadsmarknaden.

Herr talman! Vi pratar inte om Långtbortistan, utan vi pratar om landet Sverige, där 27 procent av ungdomarna bor hemma hos sina vårdnadshavare – 280 000 unga som vill flytta hemifrån.

Det är klart att man då blir bekymrad när regeringen och statsrådet uppenbarligen inte har samma uppfattning om den enda åtgärd som bostadsministern har lyft fram i sitt svar till Carl-Oskar Bohlin som en effektiv åtgärd. Regeringen tar ju avstånd från bostadsministerns svar och publicerar ett annat svar som är avgivet till Riksrevisionen.

Det vore intressant att veta vad bostadsministerns svar är till alla de unga vuxna som faktiskt vill flytta till egen bostad – jag ser att det sitter rätt många på läktaren i dag. De vill ha svar på hur de ska få en bostad i framtiden och vart de ska flytta.

Anf. 47 KJELL JANSSON (M):

Herr talman! Jag tänker ta tillfället i akt att prata lite bostadspolitik med vår bostadsminister Per Bolund.

Min analys är att vi sedan många år har en helt dysfunktionell bostadspolitik i Sverige. Det kan kallas för ett haveri och ett lappverk. Man inför statliga subventioner och tror att man löser problemen med det. Det är helt fel väg att gå.

Om man ska investera i fastigheter och bostäder måste det vara en långsiktig ekonomi. Annars är det ingen som vill göra det, annat än möjligen kommuner som har skattekraft i ryggen.

Anser bostadsministern att det behövs en ny bostadspolitisk reform, och är statsrådet i så fall beredd att ta initiativ till det? Vad avser bostadsministern att genomföra för reformer för att få fart på bostadsbyggandet mer än statliga subventioner? Vill statsrådet Bolund förenkla plan- och bygglagen? Vill statsrådet minska riksintressena? Vill statsrådet lätta på strandskyddet på riktigt, inte bara i delar av landet där ingen är beredd att investera och bygga? Tror statsrådet Bolund att amorteringskravet gör att fler har möjlighet att köpa sig en bostad, i synnerhet yngre människor? Tror statsrådet Bolund att flyttskatten på 22 procent underlättar för gamla människor att sälja sin villa? De kanske har köpt och byggt villan på 60-talet, betalat av och slitit hårt i samma anda. När de sedan vill sälja ska de betala 22 procent av värdet, som de då inte kan investera i en ny bostad. Anser statsrådet Bolund att det är bra?

Anf. 48 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Herr talman! När jag lyssnar till dessa bröstoner i debatten, som ofta hörs i de bostadspolitiska debatterna av någon märklig anledning, kan det vara värt att påminna om hur verkligheten ser ut också när det gäller bostadsbyggande. Man skulle ju kunna få något slags uppfattning att de moderata herrarna har någonting att slå sig för bröstet för när det gäller bostadsbyggande. Men det är ju lätt att jämföra hur det ser ut nu med en rödgrön regering och hur det såg ut under åtta år med en moderatledd regering.

Vartenda år med en rödgrön regering har vi haft högre byggtakt än något enda år under Alliansens åtta år vid makten. Det tycker jag talar sitt eget tydliga språk. Vi har kommit upp i en byggtakt som alliansregeringen aldrig någonsin var i närheten av. För att då förvirra debatten är det ju lätt att försöka klämma i med bröstoner och få det att låta som att det är något slags nedgång eller liknande, men vi har faktiskt högre byggtakt nu än vad vi har haft på decennier.

Genomsnittet för byggda lägenheter låg under 90-talet på ungefär 30 000 per år. Nu har vi en byggtakt som ligger i storleksordningen 50 000 lägenheter per år, vilket är en betydligt högre takt.

Det kommer också att komma ut väldigt många bostäder på marknaden och har kommit ut. Redan i år beräknas ungefär 60 000 bostäder komma ut på marknaden. År 2020 färdigställs 57 000 bostäder enligt prognosen.

Jag tycker att begreppet dysfunktionell bostadspolitik, som Kjell Jansson använde, stämmer väldigt väl. Den bostadspolitik som har gällt under väldigt lång tid har varit att man inte ska ha en bostadspolitik utan helt enkelt låta marknaden sköta bostadspolitiken helt och hållet.

Vi kan nu konstatera vilka effekter det har fått. Det har byggts en del, men det har framför allt byggts väldigt dyrt. Det har byggts inom ett premiumsegment. Det är lyxlägenheter som företag som Oscar Properties och andra bygger som har kommit ut på marknaden men som ett ytterst fåtal människor råd att efterfråga, medan det stora flertalet som inte har mångmiljoninkomster självklart inte har möjlighet att efterfråga den typen av bostäder. Marknaden för den bostadstypen är uppenbarligen också fylld med råge. Det finns i dag lediga lägenheter på bostadsmarknaden i Stockholm som ingen har råd att efterfråga, för segmentet väldigt dyra bostäder för väldigt rika människor är redan uppfyllt.

Därför behövs det i stället en aktiv bostadspolitik. Det är också det som nu kommer till stånd med hjälp av den rödgröna regeringen och det samarbete som vi har med Centerpartiet och Liberalerna. Vi har i januariavtalet kommit överens om en lång serie av åtgärder som ska genomföras just för att få en bättre fungerande bostadsmarknad.

Vi ska se över hyressättningsystemet. Vi ska också se över hyrorna när det gäller nybyggnation, så att det blir mer attraktivt att bygga hyreslägenheter. Vi ska se över räntebeläggningen på uppskovsbeloppet. Vi har också höjt taket för uppskovet till 3 miljoner kronor för att göra det lättare för människor att byta boende. Vi kommer att göra regelförändringar, vilket också finns med i januariavtalet. Bland annat riksintressen, som nämnades i debatten, har vi skrivit att vi ska se över. Vi inför nu återigen investeringsstödet för hyresrätter, som den moderatledda majoriteten i utskottet tillsammans med Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna tog bort och därmed skapade en enorm stor osäkerhet. Det har gjort att många hyresvärdar tyvärr inte har vågat sätta spaden i marken och bygga hyreslägenheter. Där hade lite mer av stabilitet kunnat underlätta för marknaden. Men Moderaterna valde i stället att lägga fram en budget som drog undan mattan för dem som ville bygga hyreslägenheter, vilket jag tycker var väldigt tråkigt. Dessutom kommer vi att införa klimatdeklarationer och minimikrav ur miljösynpunkt på bostadsbyggande.

Vi har en aktiv agenda, en aktiv bostadspolitik. Det är precis det som behövs för att vi ska kunna få en hög nivå på byggandet även fortsättningsvis och en bättre fungerande bostadsmarknad. Man kan konstatera att Moderaterna i sin budgetmotion tar bort men inte för till politik.

Anf. 49 CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Herr talman! Det är närmast förbluffande att höra bostadsministern stå i den här talarstolen och så att säga ta på sig ansvaret för att vi har haft högkonjunktur i det här landet och att vi därtill under den högkonjunkturen har haft ett hyggligt stort byggande, som är en konsekvens av inte enbart men bland annat det stora regelförenklingsarbete som bedrevs under alliansregeringen.

Det vore då intressant att få höra från bostadsministern vilka reformer som vidtogs av regeringen Löfven under mandatperioden 2014–2018 som ledde till det historiskt höga bostadsbyggandet. Det vore väldigt intressant att få höra. Om man får tro regeringen i det yttrande som har varit uppe till debatt här i talarstolen under den här interpellationsdebatten kan ju regeringen i vart fall inte sluta sig till att det skulle vara investeringsstödet. Regeringen säger ju själv i sitt yttrande att det inte går att avgöra om det ens har haft någon effekt.

Det vore välgörande att få klargjort vilken regeringens ståndpunkt är. Är det den man presenterar på sin hemsida, eller är det den som bostadsministern ger uttryck för i den här kammaren i dag? De står ju ganska tvärt emot varandra, och det är i sig anmärkningsvärt.

För att göra den här diskussionen lite mer konstruktiv hade jag faktiskt en konkret fråga här från talarstolen som jag inte fick något svar på från bostadsministern. Frågan var: Är bostadsministern beredd att möta det moderata förslaget om att höja bolånetaket till 90 procent? Detta bedöms ju vara en av de kanske viktigaste faktorerna för att skapa större förutsättningar för unga att ta sig in på bostadsmarknaden.

Vi måste också göra en lång rad andra saker, bland annat ett rejält regelförenklingsarbete. Där får bostadsministern dock ursäkta, men det är helt enkelt ingenting som jag betror Miljöpartiet att kunna komma till stånd med. Det är nämligen ett parti som är besjälade av att krångla till allting så mycket det bara går. Det visar inte minst det nya förslaget för större attefallshus. När man läser förslaget i detalj visar det sig att om ett attefallshus ska kunna bli 30 kvadratmeter i stället för som dagens 25 kvadratmeter måste alla byggnormer uppfyllas. Badrummet måste vara tillgänglighetsanpassat på fyra kvadratmeter och så vidare. Det är ett helt bisarrt förslag.

Man torgför alltså att man har gjort det enklare att bygga attefallshus. Men det måste byggas enligt precis samma regelverk som för en nyuppförd villa. Vem kommer då att vilja bygga ett attefallshus på 30 kvadratmeter? Det är på precis det sättet Miljöpartiet håller på när man får makt och inflytande över ett politikområde. Man krånglar till det, och man skapar fler regler. Svensk byggnorm, som i dag heter Boverkets byggregler, var under den borgerliga regeringens tid nere på 700 regler. I dag är regelverket uppe i över 3 000 regler. Regelförenklingsarbete får vi alltså lämna åt en regering som verkligen vill göra någonting åt det.

Men till dess vill jag veta: Är bostadsministern beredd att hörsamma det moderata förslaget om att höja bolånetaket till 90 procent för att hjälpa fler unga att komma in på bostadsmarknaden?

Anf. 50 LARS BECKMAN (M):

Herr talman! Det anmärkningsvärda som har hänt i dag är att bostadsministern har avgett ett svar här i kammaren till min kollega Carl-Oskar Bohlin där han talar om att investeringsstödet fungerar väl. Samma dag har regeringen publicerat ett uttalande på sin webbplats i ett svar till Riksrevisionen där man instämmer i Riksrevisionens kritik om att det har varit svårt att utvärdera om det har stimulerat ett ökat bostadsbyggande. De två åsikterna går inte ihop, herr talman.

Jag tycker att svenska folket förtjänar att veta vem statsrådet Per Bolund representerar. Är det regeringen, eller är det Miljöpartiet? Det skulle inte vara förvånande om det är Miljöpartiet. Regeringen består numera av tre delar. Det är Socialdemokraterna som uttalar sig. Det är Miljöpartiet som uttalar sig. Och ibland uttalar de sig gemensamt.

Jag tycker att det ansvariga statsrådet har att förklara eller i alla fall förhålla sig till det faktum att 27 procent av Sveriges unga bor hemma. I rapporten står det att 85 procent har ett ofrivilligt hemmaboende. 85 procent motsvarar 238 000 personer, enligt Hyresgästföreningens rapport som har gjorts från 1997 och framåt. Man kan följa utvecklingen över tid. Och

verkligheten slår statsrådets retorik. Verkligheten är precis som det står i rapporten: ”Som tidigare nämnt är andelen unga vuxna i åldrarna 20 till 27 som bor hemma högre än tidigare i Hyresgästföreningens mätningar.” Det är alltså högre. Verkligheten slår alltid politisk retorik.

Jag skulle gärna vilja höra hur ministern ser på undersökningen och vad man tänker göra åt samhällsproblemet.

Anf. 51 KJELL JANSSON (M):

Herr talman! Regelförenklingar nämner Per Bolund att man ska hålla på med när det gäller riksintressen. Vi får hoppas det, för det är väl det enda som kommer.

Per Bolund nämner också att det har byggts som aldrig förr. Det är alldeles sant. I Stockholmsregionen, som jag jobbar i sedan tidigare, har alla moderatledda kommuner drivit fram enormt många detaljplaner. Det har vi gjort under protest från Miljöpartiet. I bland annat min hemkommun var man totalt emot en stor exploatering och yrkade avslag på den. Men vi drev igenom den med Socialdemokraterna och de andra borgerliga. Det är verkligheten som jag vill beskriva här i kammaren, så att folk får höra om den.

Regelverket är för krångligt. Det behövs förenklingar som gör det lätt att få bygga. Det tar i snitt nio år att få fram en detaljplan i Sverige med det regelverk som regeringen är ansvarig för – nio år! Ofta är länsstyrelsen den största krångelnissen. Man ligger på planerna i ett par år och överprövar kommunernas beslut eller återremitterar dem till kommunerna. Det är inte okej att ha så långa handläggningstider. Det gör att de planer som föreslås är omoderna när det är dags att bygga och då behöver omarbetas.

Vill bostadsministern minska på strandskyddet? Det vill jag ha svar på.

Anf. 52 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Herr talman! Jag valde att inte svara på frågan om Riksrevisionens granskning, eftersom jag tyckte att det var en sådan pinsamhet från debattörernas sida och därför inte ville gräva för djupt i såret. Problemet är att Carl-Oskar Bohlin och Lars Beckman blandar ihop två helt olika stöd, som inte har med varandra att göra, och försöker låtsas som att Riksrevisionen har gjort en granskning av ett stöd som man inte alls har granskat.

Riksrevisionen har tittat på det stöd som gavs till kommunerna när man tog fram byggplaner och staten ställde krav på att man måste ha relevanta översiktsplaner. Stödet utgick med 1,3 miljarder kronor under åren då det kom som flest migranter till Sverige. Det fanns då ett stort behov av bostäder. Det är inte samma sak som investeringsstödet till hyreslägenheter. Det är ett helt annat stöd.

Det är tråkigt att debattörerna blandar ihop två olika stöd. Antingen är de okunniga eller också är de helt enkelt oseriösa och vill förvilla åhörarna genom att gå in i debatten på det här sättet. Jag tycker att debattörerna har anledning att gå upp i talarstolen och be om ursäkt och säga: ”Vi har missförstått Riksrevisionens rapport. De här två sakerna har inte med varandra att göra.” Kanske ska de också be regeringen om ursäkt, som helt i onödan har blivit utsatt för en massa glåpord som inte på något sätt stämmer med verkligheten. När man tar fel på det dramatiska sätt som debattörerna har gjort har man också en skyldighet att ställa sig upp och säga: ”Det här var

ett misstag. Vi tog fel. Vi ber om ursäkt.” Jag hoppas alltså att en sådan ursäkt kommer senare under debatten.

Carl-Oskar Bohlin frågar också om bolånetaket och går till ganska hårt angrepp mot det. Det kanske är värt att påminna om, också för åhörarnas skull, att det var Moderaterna som införde bolånetaket. Det var en moderatledd regering som tog det initiativet just för att minska riskerna med hushållens skuldsättning.

Om Moderaterna nu har tänkt om må det vara hänt. Men man kan konstatera att med deras reform skulle kontantinsatsen för en bostadsköpare minskas med en tredjedel. Det är en ganska dramatisk förändring. Därmed minskar också hushållens marginaler, hushållens möjlighet att klara till exempel störningar. Det ökar såklart också sårbarheten för hushållen.

Bolånetaket infördes med bland annat 90-talskrisen i minnet. Det blev en ekonomisk nedgång, man fick en sättning i bostadspriserna och människor blev arbetslösa. När människor blev sjuka och inte klarade av att betala sina hyror och avgifter blev de tvungna att sälja till ett lägre pris. Men de hade kvar de höga lånen. Det finns tusentals människor i Sverige som fortfarande i dag, decennier efter, lever kvar med lånen från 90-talskrisen. Jag tycker inte att någon ska behöva hamna i den situationen och är därför inte beredd att som enskild åtgärd ta bort bolånetaket.

Däremot har partierna som ingått januariavtalet skrivit att vi ska göra en större översyn av bostadsskatterna. När man gör en skatteöversyn och ser över helheten kan det finnas möjlighet att se över också en del av de regleringar som har kommit under senare år och som jag vill understryka har varit befogade.

Genom amorteringskraven har vi fått en sund amorteringskultur i Sverige. Den höll verkligen på att ebba ut under Moderaternas tid vid makten. Det ökade riskerna, både för svensk ekonomi och för de enskilda hushållen. Det har många både svenska och internationella bedömare, som Internationella valutafonden och Europeiska kommissionen, pekat på.

Det som framför allt håller unga borta från bostadsmarknaden är de snabbt stigande priserna. Det har varit på det sättet sedan inte minst den moderata regeringens tid vid makten. Priserna steg under en decennielång period med 10–15 procent per år. Nu ligger prisutvecklingen snarare runt 2,7 procent per år, vilket ligger i linje med till exempel löneutvecklingen. Det innebär att man inte längre får ett sådant undanskuffande av unga, som vi kunde se när priserna bara steg och steg och drömmen om en egen bostad kom längre och längre bort. Det tycker jag är en positiv utveckling som öppnar för att ge unga en möjlighet att komma in på bostadsmarknaden.

Anf. 53 CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Herr talman! Det är lite anmärkningsvärt att bostadsministern står här och anklagar oss moderater för att vara ohederliga. Det är trots allt så att detta är två varandra närliggande frågor. Det handlar om offentliga stöd till bostadsbyggande. Samtidigt som han anklagar Moderaterna för att vara ohederliga står han och säger att det var Moderaterna som införde sänkningen av bolånetaket. Det var Finansinspektionen – en fristående myndighet – som gjorde detta 2010.

Om jag inte minns fel, herr talman, var det precis med den typen av argumentation som Per Bolund försvarade sig när Finansinspektionen

införde amorteringskrav nummer två, nämligen att Finansinspektionen är en fristående myndighet. Det som vi diskuterar här i kammaren i dag är huruvida politiken, det vill säga regeringen, behöver gå in och intervensera därför att den samlade massan av regelverk på kreditregleringarnas område gör att vi stänger unga människor ute från bostadsmarknaden på ett sätt som, hoppas jag, inte har varit någon regerings intention på denna marknad. Detta blir dock effekten.

Därför ställer vi oss frågan: Är regeringen beredd att se över möjligheten att höja bolånetaket igen så att unga människor får det enklare att komma in på bostadsmarknaden, redan i dag, innan vi har fått en regering på plats som de facto kan stimulera bostadsbyggandet på allvar genom substantiella regelförenklningar? Där är vi dock inte i dag. Förändringen av bolånetaket skulle kunna genomföras väsentligt mycket snabbare om regeringen bara ville.

Anf. 54 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Herr talman! Låt oss återigen påminna oss om att vi varje år under en rödgrön regering har haft högre byggtakt än under något enda år av Alliansens åtta år vid makten. Detta talar sitt tydliga språk, och jag tycker att interpellanten och övriga debattörer bör ta till sig detta faktum. Det verkar inte som att det riktigt har sjunkit in.

Det är viktigt att poängtera att vi har en hög rörlighet på den svenska bostadsmarknaden. Faktum är att vi har nått all-time high när det gäller försålda bostäder. Bara under de första tio månaderna detta år har 142 600 bostäder bytt ägare. Vi har alltså en hög rörlighet på bostadsmarknaden, även detta ett tecken på att vi har en fungerande bostadsmarknad.

Det är också viktigt att peka på att prisutvecklingen under den rödgröna regeringen är en helt annan nu än när det var närmast skenande bostadspriser i storstadsområdena, inte minst i Stockholmsområdet, vilket gjorde att drömmen om en lägenhet i till exempel Stockholm bara blev mindre och mindre realistisk för unga. Nu finns det en möjlighet att komma i kapp.

Jag vill också svara på den fråga som kom om investeringsstödet. Jag tycker att det är viktigt att höra med dem som har möjlighet att använda sig av det. SKL, Sveriges Kommuner och Landsting, har gjort en utvärdering och frågat dem som bygger hur stödet har påverkat. Fyra av tio säger att de inte skulle ha byggt över huvud taget om inte investeringsstödet hade funnits. De hade alltså försvunnit. Tre av tio säger att de hade byggt färre lägenheter. Det hade alltså blivit ett mindre utbud för dem som behöver en bostad. Sex av tio säger att de skulle ha byggt men med en betydligt högre hyresnivå och sämre energiprestanda.

Det är otvetydigt så att investeringsstödet har haft en viktig funktion. Det har hittills gått ut till 26 000 bostäder. Nu när vi har en överenskommelse mellan januariavtalspartierna kommer vi att kunna få ett fortsatt byggande av hyreslägenheter som har en rimlig hyresnivå och som människor med en normal inkomst har råd att efterfråga.

Jag tycker att det är bra att vi nu har en regering som tar bostadsproblematiken på allvar och som vågar genomföra reformer som kan göra skillnad här och nu.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 11 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Proposition

2019/20:45 Några frågor om straff för marknadsmissbruk

Skrivelser

2019/20:40 Riksrevisionens rapport om stödet till kommuner för ökat bostadsbyggande

2019/20:46 Riksrevisionens rapport om Arbetsförmedlingens matchningsarbete

2019/20:48 Riksrevisionens rapport om diskrimineringslagens krav på lönekartläggning

EU-dokument

COM(2019) 581 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fastställande av vissa övergångsbestämmelser för stöd från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu) och Europeiska garantifonden för jordbruket (EGFJ) under år 2021, om ändring av förordningarna (EU) nr 228/2013, (EU) nr 229/2013 och (EU) nr 1308/2013 vad gäller resurser och resursfördelning under år 2021 och om ändring av förordningarna (EU) nr 1305/2013, (EU) nr 1306/2013 och (EU) nr 1307/2013 vad gäller deras resurser och tillämpning under år 2021

§ 12 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 15 november

2019/20:129 Rovdjurspolitiken

av *Lars Beckman* (M)

till statsrådet *Jennie Nilsson* (S)

2019/20:130 Outsourcing av svensk betalningsinfrastruktur

av *Mattias Karlsson* i Luleå (M)

till statsrådet *Per Bolund* (MP)

2019/20:131 Kreditrestriktioners inverkan på bostadsmarknaden

av *Ola Johansson* (C)

till statsrådet *Per Bolund* (MP)

2019/20:132 Yrkesförares trygghet på rastplatser

av *Thomas Morell* (SD)

till infrastrukturminister *Tomas Eneroth* (S)

2019/20:133 Kriminaliteten på våra vägar

av *Thomas Morell* (SD)

till statsrådet *Mikael Damberg* (S)

2019/20:134 Stärkt konsumentskydd på bostadsrättsmarknaden

av *Larry Söder* (KD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2019/20:135 Sjukvårdens ekonomi

av *Karin Rågsjö* (V)

till socialminister Lena Hallengren (S)

Prot. 2019/20:34

19 november

den 17 november

2019/20:136 En nationell handlingsplan mot bortförande och bortgifta av barn

av *Ann-Sofie Alm* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2019/20:137 Migrationsverkets hantering av konvertiter

av *Hans Eklind* (KD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2019/20:138 Arbetsmiljön inom äldreomsorgen

av *Saila Quicklund* (M)

till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2019/20:139 Utfasning av burar inom äggindustrin

av *Elin Segerlind* (V)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2019/20:140 Bristfälligt vinterunderhåll på våra vägar

av *Thomas Morell* (SD)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:141 Regelverket för aktivitetsersättning

av *Ida Gabrielsson* (V)

till statsrådet Ardalán Shekarabi (S)

2019/20:142 Sveriges engagemang för Latinamerika

av *Håkan Svenneling* (V)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2019/20:143 Förbifart Stockholm

av *Jens Holm* (V)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

den 18 november

2019/20:144 Utvärdering av elektronikskatten

av *Larry Söder* (KD)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2019/20:145 Ungdomsbrottslighet och straffrabatt

av *Ellen Juntti* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2019/20:146 Tjänstemannastatus för all blåljuspersonal

av *Ann-Sofie Alm* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2019/20:147 Uppköp av utsläppskrediter

av *Jens Holm* (V)

till miljö- och klimatminister Isabella Lövin (MP)

2019/20:148 Måluppfyllnad i livsmedelsstrategin

av *Ann-Sofie Alm* (M)

till statsrådet *Jennie Nilsson* (S)

2019/20:149 Resursfördelningen till migrationsdomstolarna

av *Ann-Sofie Alm* (M)

till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

§ 13 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 15 november

2019/20:404 Säkerheten vid statliga och regionala museer

av *Cassandra Sundin* (SD)

till kultur- och demokratiminister *Amanda Lind* (MP)

2019/20:405 Mediefrihet i Egypten

av *Margareta Cederfelt* (M)

till utrikesminister *Ann Linde* (S)

2019/20:406 Miljöprövningarnas effektivitet

av *Mats Nordberg* (SD)

till näringsminister *Ibrahim Baylan* (S)

2019/20:407 GS-vatten

av *Jimmy Ståhl* (SD)

till miljö- och klimatminister *Isabella Lövin* (MP)

2019/20:408 Skydd för det rörliga kulturarvet

av *Per Lodenius* (C)

till kultur- och demokratiminister *Amanda Lind* (MP)

2019/20:409 Sänkta hastigheter på 1 100 kilometer landsbygdsväg

av *Anders Åkesson* (C)

till infrastrukturminister *Tomas Eneroth* (S)

2019/20:410 Regelkrångel

av *Martina Johansson* (C)

till näringsminister *Ibrahim Baylan* (S)

2019/20:411 Sikfisket

av *Kjell-Arne Ottosson* (KD)

till statsrådet *Jennie Nilsson* (S)

2019/20:412 Allemansrättens plats i läroplanen

av *Kjell-Arne Ottosson* (KD)

till utbildningsminister *Anna Ekström* (S)

2019/20:413 En uppdatering av infrastrukturplaneringen

av *Magnus Jacobsson* (KD)

till infrastrukturminister *Tomas Eneroth* (S)

2019/20:414 Verkställande av utvisningsbeslut

av *Maria Malmer Stenergard* (M)

till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

2019/20:415 Höjningen av husbilsskatten

av *Angelica Lundberg* (SD)

till finansminister *Magdalena Andersson* (S)

2019/20:416 Konkurrensneutralitet i primärvården

av *Elisabeth Björnsdotter Rahm* (M)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:417 Infrastruktur i hela landet

av *Elisabeth Björnsdotter Rahm* (M)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:418 Beskattning av husbilar

av *Eric Westroth* (SD)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

den 17 november

2019/20:419 Vinterväghållning

av *Lars Beckman* (M)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:420 Beskattning av svenska husbilar

av *Lars Beckman* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2019/20:421 Patientsäker granskning av medicintekniska högriskprodukter

av *Clara Aranda* (SD)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:422 Hantering av läkemedelsbrist

av *Clara Aranda* (SD)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:423 Missbruk av LSS i arbetskraftsinvandringen

av *Jonas Andersson* i Skellefteå (SD)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:424 Vägsamfälligheter och förenklad metod för framräkning av andelstal

av *Anders Åkesson* (C)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2019/20:425 Åtgärder vid utpressningsförsök av diplomater

av *Markus Wiechel* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2019/20:426 Boende för personer med uppehållstillstånd enligt gymnasielagen

av *Christina Høj Larsen* (V)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2019/20:427 Regeringen och arbetet för en stark havsrätt

av *Elin Segerlind* (V)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2019/20:428 Förbättring av väg 745 Bjuråker–Näsviken

av *Ulla Andersson* (V)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:429 Kinesiska hot mot Sveriges yttrande- och mötesfrihet

av *Hans Wallmark* (M)
till statsrådet Peter Eriksson (MP)

Prot. 2019/20:34
19 november

2019/20:430 Psykosocialt stöd vid cancer

av *Camilla Waltersson Grönvall* (M)

till socialminister *Lena Hallengren* (S)

den 18 november

2019/20:431 Ett häkte i Västerås

av *Mikael Damsgaard* (M)

till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

2019/20:432 Brister i säkerhetsprövning

av *Fredrik Lindahl* (SD)

till statsrådet *Mikael Damberg* (S)

2019/20:433 Säkerheten på flygplatser

av *Boriana Åberg* (M)

till infrastrukturminister *Tomas Eneroth* (S)

2019/20:434 Kroatiska övergrepp mot flyktingar

av *Christina Höj Larsen* (V)

till utrikesminister *Ann Linde* (S)

2019/20:435 Upphandling av operatör till kommunal flygplats

av *Eric Palmqvist* (SD)

till infrastrukturminister *Tomas Eneroth* (S)

2019/20:436 Flygbilen

av *Mattias Karlsson i Luleå* (M)

till infrastrukturminister *Tomas Eneroth* (S)

§ 14 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 15 november

2019/20:279 Villkoren för utländska bärplockare

av *Ali Esbati* (V)

till arbetsmarknadsminister *Eva Nordmark* (S)

2019/20:289 Naturvårdsverkets statistik

av *Betty Malmberg* (M)

till miljö- och klimatminister *Isabella Lövin* (MP)

2019/20:305 Underfinansieringen av migrationsdomstolarna

av *Maria Malmer Stenergard* (M)

till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

2019/20:320 Införande av ett modernt ämbetsmannansvar

av *Lina Nordquist* (L)

till statsrådet *Lena Micko* (S)

den 18 november

2019/20:313 Fackliga rättigheter och Sveriges demokratiöffensiv

av *Anders Österberg* (S)

till statsrådet *Peter Eriksson* (MP)

2019/20:343 Arlandarådet
av *Åsa Coenraads* (M)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:349 Återkommande förseningar i tågtrafiken
av *Lars Beckman* (M)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

Prot. 2019/20:34
19 november

§ 15 Kammaren åtskildes kl. 15.34.

Sammanträdet leddes
av tredje vice talmannen från dess början till och med § 7 anf. 23 (delvis)
och
av talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANNA ASPEGREN

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Meddelande om frågestund	1
§ 2 Meddelande om särskild debatt om verkställighet av utvisning av personer som utgör säkerhetshot.....	1
§ 3 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
§ 4 Ärenden för bordläggning	4
§ 5 Svar på interpellation 2019/20:73 om närhet till samhällsservice.....	5
Anf. 1 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	5
Anf. 2 LARS BECKMAN (M)	6
Anf. 3 CARL-OSKAR BOHLIN (M).....	6
Anf. 4 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	7
Anf. 5 LARS BECKMAN (M)	8
Anf. 6 CARL-OSKAR BOHLIN (M).....	9
Anf. 7 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	9
Anf. 8 LARS BECKMAN (M)	10
Anf. 9 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	10
§ 6 Svar på interpellation 2019/20:78 om avfallsförbränningskatt och kraftvärmens konkurrenskraft.....	11
Anf. 10 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	11
Anf. 11 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD)	11
Anf. 12 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	12
Anf. 13 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD)	13
Anf. 14 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	13
Anf. 15 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD)	14
Anf. 16 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	14
§ 7 Svar på interpellation 2019/20:94 om regeringens styråra	15
Anf. 17 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	15
Anf. 18 HELENA BOUVENG (M).....	15
Anf. 19 NIKLAS WYKMAN (M).....	16
Anf. 20 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	17
Anf. 21 HELENA BOUVENG (M).....	18
Anf. 22 NIKLAS WYKMAN (M).....	19
Anf. 23 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	19
Anf. 24 HELENA BOUVENG (M).....	20
Anf. 25 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	21
§ 8 Svar på interpellation 2019/20:95 om integrationsutmaningen och stundande lågkonjunktur	21

Anf. 26 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	21
Anf. 27 BORIANA ÅBERG (M)	22
Anf. 28 NIKLAS WYKMAN (M)	23
Anf. 29 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	24
Anf. 30 BORIANA ÅBERG (M)	25
Anf. 31 NIKLAS WYKMAN (M)	26
Anf. 32 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	26
Anf. 33 BORIANA ÅBERG (M)	27
Anf. 34 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	27
§ 9 Svar på interpellation 2019/20:97 om effekter av sänkt marginalskatt	28
Anf. 35 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	28
Anf. 36 FREDRIK SCHULTE (M)	28
Anf. 37 NIKLAS WYKMAN (M)	29
Anf. 38 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	31
Anf. 39 FREDRIK SCHULTE (M)	31
Anf. 40 NIKLAS WYKMAN (M)	32
Anf. 41 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	33
Anf. 42 FREDRIK SCHULTE (M)	33
Anf. 43 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	34
§ 10 Svar på interpellation 2019/20:100 om avmattat bostadsbyggande	35
Anf. 44 Statsrådet PER BOLUND (MP)	35
Anf. 45 CARL-OSKAR BOHLIN (M)	36
Anf. 46 LARS BECKMAN (M)	37
Anf. 47 KJELL JANSSON (M)	38
Anf. 48 Statsrådet PER BOLUND (MP)	38
Anf. 49 CARL-OSKAR BOHLIN (M)	39
Anf. 50 LARS BECKMAN (M)	40
Anf. 51 KJELL JANSSON (M)	41
Anf. 52 Statsrådet PER BOLUND (MP)	41
Anf. 53 CARL-OSKAR BOHLIN (M)	42
Anf. 54 Statsrådet PER BOLUND (MP)	43
§ 11 Bordläggning	44
§ 12 Anmälan om interpellationer	44
§ 13 Anmälan om frågor för skriftliga svar	46
§ 14 Anmälan om skriftliga svar på frågor	48
§ 15 Kammaren åtskildes kl. 15.34	49